

Lovforslag nr. L 24. Fremsat den 10. oktober 1984 af justitsministeren

Forslag

til

Lov om ændring af myndighedsloven m.v.

§ 1

I myndighedsloven, jfr. lovbekendtgørelse nr. 554 af 16. november 1976, som ændret ved lov nr. 244 af 8. juni 1978 og lov nr. 212 af 13. maj 1981, foretages følgende ændringer:

1. Kapitel 2 og 3 affattes således:

»Kapitel 2

Forældremyndighed

§ 6. Børn og unge under 18 år er under forældremyndighed, medmindre de har indgået ægteskab.

Forældremyndighedens indhold

§ 7. Forældremyndighedens indehaver skal drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om dets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov.

Stk. 2. Forældrene kan anvende barnets indtægter til dets underhold i passende omfang og under hensyntagen til deres og barnets stilling.

Indehavere af forældremyndighed

§ 8. Er forældrene gift med hinanden ved barnets fødsel, eller indgår de senere ægteskab, har de fælles forældremyndighed. Er forældrene separeret ved barnets fødsel, har moderen dog forældremyndigheden alene, medmindre samlivet mellem ægtefællerne genoptages.

Stk. 2. Er forældrene ikke gift med hinanden, har moderen forældremyndigheden alene.

Aftale om fælles forældremyndighed

§ 9. Forældre, der ikke er gift med hinanden eller er separerede, kan med statsamtets godkendelse aftale, at de skal have fælles forældremyndighed. Aftalen godkendes, medmindre den strider mod, hvad der er bedst for barnet.

Ophør af fælles forældremyndighed

§ 10. Lever forældre, der har fælles forældremyndighed, ikke sammen, eller agter en af dem at ophæve samlivet, kan enhver af dem kræve, at den fælles forældremyndighed skal ophøre.

Stk. 2. Forældrene kan med statsamtets godkendelse aftale, hvem af dem der skal have forældremyndigheden alene. Aftalen godkendes, medmindre den strider mod, hvad der er bedst for barnet.

Stk. 3. Er forældrene uenige, eller nægtes godkendelse af deres aftale, afgør retten under særligt hensyn til, hvad der er bedst for barnet, hvem af forældrene der skal have forældremyndigheden alene.

Separation og skilsmisse

§ 11. Ved separation eller skilsmisse skal der tages stilling til, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, medmindre der tidligere er truffet aftale eller afgørelse herom.

Stk. 2. Forældrene kan med statsamtets eller rettens godkendelse aftale, at de fortsat skal have fælles forældremyndighed, eller at en af dem skal have forældremyndigheden alene. Aftalen godkendes, medmindre den strider mod, hvad der er bedst for barnet. Godkendelsen foretages af statsamtet, hvis separationen eller skilsmissen sker ved bevilgning, og ellers af retten.

Stk. 3. Er forældrene uenige, eller nægtes godkendelse af deres aftale, afgør retten under særligt hensyn til, hvad der er bedst for barnet, hvem af forældrene der skal have forældremyndigheden alene.

Genoptagelse af samlivet

§ 12. Er der truffet aftale eller afgørelse efter § 10 eller § 11 om, at en af forældrene skal have forældremyndigheden alene, genindtræder den fælles forældremyndighed, hvis gifte, herunder separerede, forældre genoptager eller fortsætter samlivet. Er forældrene ugifte eller fraskilte, får de ikke på ny fælles forældremyndighed, medmindre de indgår aftale herom efter § 9.

Overførelse af forældremyndighed ved aftale

§ 13. Forældremyndigheden kan ved aftale godkendt af statsamtet overføres til den af forældrene, der ikke har forældremyndigheden, eller til andre. Aftalen godkendes, medmindre den strider mod, hvad der er bedst for barnet. Forældremyndigheden kan tillægges et ægtepar i forening, herunder den ene af forældrene og dennes ægtefælle.

Overførelse af forældremyndighed ved dom

§ 14. Har ugifte forældre ikke haft fælles forældremyndighed, jfr. § 8, stk. 2, kan retten overføre forældremyndigheden fra moderen til faderen alene, hvis ændringen er bedst for barnet. Ved afgørelsen tages hensyn til faderens hidtidige forbindelse med barnet.

Forældremyndigheden efter dødsfald

§ 15. Har forældrene fælles forældremyndighed, og dør den ene, forbliver forældremyndigheden hos den anden. Bor barnet ved dødsfaldet ikke hos den efterlevende, kan en anden i forbindelse med dødsfaldet anmode om at få tillagt forældremyndigheden. An-

modningen kan kun imødekommes, hvis hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler imod, at forældremyndigheden forbliver hos den efterlevende.

Stk. 2. Har en af forældrene forældremyndigheden alene, og dør denne, eller bevirker et dødsfald i øvrigt, at ingen har forældremyndigheden, bestemmes under hensyn til, hvad der er bedst for barnet, hvem der skal have forældremyndigheden. Anmoder den efterlevende af forældrene om forældremyndigheden, imødekommes anmodningen, medmindre hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler imod det.

Stk. 3. Forældremyndigheden kan tillægges et ægtepar i forening, herunder den efterlevende af forældrene og dennes ægtefælle.

Stk. 4. Afgørelser efter stk. 1–3 træffes af statsamtet og kan ikke indbringes for højere administrativ myndighed.

Stk. 5. Statsamtets afgørelse kan inden 8 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende, indbringes for retten under en sag mod den, statsamtet har tillagt forældremyndigheden.

§ 16. Indhavere af forældremyndigheden kan tilkendegive, hvem der efter deres død bør have tillagt forældremyndigheden. Tilkendegivelsen følges, medmindre hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler derimod. Den efterlevendes fortrinsstilling efter § 15 gælder dog uanset en modsat tilkendegivelse.

Ændring af forældremyndighedsaftaler og -afgørelser

§ 17. Er forældremyndigheden ved aftale eller dom tillagt en af forældrene alene, kan retten overføre forældremyndigheden til den anden, hvis det er påkrævet under hensyn til, hvad der er bedst for barnet, navnlig på grund af væsentligt forandrede forhold.

Stk. 2. Stk. 1 gælder også, hvis faderen ikke har fået medhold under en sag efter § 14.

Stk. 3. Aftale efter § 13 eller afgørelse efter § 15 kan ændres af retten efter samme betingelser som nævnt i stk. 1.

Midlertidige afgørelser om forældremyndighed

§ 18. Er der anlagt retssag om forældremyndigheden, kan retten efter anmodning ved kendelse bestemme, hvem forældremyndigheden midlertidigt skal tilkomme. Afgørelsen træffes under hensyn til, hvad der er bedst for barnet under sagen. Afgørelsen gælder, indtil der foreligger en dom, der kan fuldbyrdes, og bortfalder, hvis sagen hæves eller afvises.

§ 19. Har forældrene fælles forældremyndighed, og er der risiko for, at den ene af dem vil bringe barnet ud af landet og derved foregribe en afgørelse om forældremyndigheden, kan justitsministeren eller den, der bemyndiges hertil, midlertidigt tillægge den anden af forældrene forældremyndigheden alene.

§ 20. Under en sag ved statsamtet om forældremyndighed efter en indehavers død, jfr. § 15, kan statsamtet bestemme, hvem forældremyndigheden midlertidigt skal tilkomme. Afgørelsen gælder, indtil der foreligger en afgørelse om forældremyndigheden, der kan fuldbyrdes.

§ 21. Er indehaveren eller begge indehavere af forældremyndigheden forhindret i at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold, kan statsamtet afgøre, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, så længe forhindringen varer.

§ 22. Midlertidig afgørelse efter §§ 18–21 kan ændres, hvis det er bedst for barnet. Er retssag anlagt, træffes afgørelsen af retten.

Samværsret

§ 23. Barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at den, der ikke har del i forældremyndigheden, har ret til samvær med barnet.

§ 24. Statsamtet træffer efter anmodning afgørelse om omfanget og udøvelsen af samværsretten og kan fastsætte de nødvendige bestemmelser i forbindelse hermed.

Stk. 2. Statsamtet kan afslå at fastsætte samværsret og kan ændre eller ophæve en afgørelse eller aftale om samværsret, hvis

hensynet til, hvad der er bedst for barnet, eller andre vægtige grunde taler derfor. Ved afgørelsen tages navnlig hensyn til den pågældendes hidtidige forbindelse med barnet.

§ 25. Behandles en sag om forældremyndighed ved retten eller statsamtet, træffer statsamtet efter anmodning afgørelse om midlertidig samværsret under sagen for en indehaver af forældremyndigheden efter reglerne i § 24. Afgørelsen gælder, indtil der foreligger en afgørelse eller aftale om forældremyndigheden, der kan fuldbyrdes.

Sagsbehandling

§ 26. Er et barn fyldt 12 år, skal der, før der træffes afgørelse i en sag om forældremyndighed eller samværsret, finde en samtale sted med barnet herom. Samtalen kan dog undlades, hvis den må antages at være unødvendig eller til skade for barnet.

§ 27. Statsamtet skal indhente erklæring fra den af forældrene, der ikke har del i forældremyndigheden, inden der træffes afgørelse efter § 13 eller § 15, stk. 2, medmindre dette kan være til væsentlig skade for barnet eller medføre uforholdsmæssig forsinkelse af sagen.

§ 28. Justitsministeren kan fastsætte regler om statsamternes behandling af sager efter dette kapitel.

Kapitel 3

Værger

§ 29. For børn og unge under 18 år er indehaveren af forældremyndigheden værge. For gifte under 18 år er den hidtidige indehaver af forældremyndigheden værge. Har forældrene fælles forældremyndighed, er de begge værger.

Stk. 2. Er der fælles forældremyndighed, og er den ene af indehaverne umyndig eller under lavværgemål, eller er værgemålet frataget denne, jfr. § 32, er den anden værge alene.

Stk. 3. Indtræder en af de i stk. 2 nævnte omstændigheder for en, der har forældremyndigheden alene, eller for begge indehavere, beskikkes en værge.

Stk. 4. Forældremyndighedens indehaver er værge uden beskikkelse.

§ 30. For umyndiggjorte beskikkes en værge.

§ 31. Den, der på grund af sygdom, alder eller anden særlig grund kun med betydelig vanskelighed kan udøve værgemål, kan afslå eller kræve sig fritaget for værgesbeskikkelse.

§ 32. Værgemålet fratages værgen, hvis denne misbruger sin stilling eller i øvrigt viser sig uegnet til hvervet.

Stk. 2. Værgemålet ophører, hvis værgen bliver umyndiggjort eller sat under lavværgemål.

§ 33. Værger beskikkes, og værgemål fratages af statsamtet.

Stk. 2. I forbindelse med en umyndiggørelsesdom foretages værgesbeskikkelsen af den ret, der afsiger dommen.

Stk. 3. Skal værge beskikkes for en umyndiggjort eller for en mindreårig, der er fyldt 12 år, skal der finde en samtale sted herom med den pågældende, før afgørelsen træffes. Samtalen kan dog undlades, hvis den må antages at være unødvendig eller til skade for den pågældende.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte regler for statsamternes værgesbeskikkelser m.v.«

2. § 56 affattes således:

»§ 56. Reglerne i §§ 4, 5, 31–33, 39, stk. 1, 40, 43, 44, 50 og 53 finder tilsvarende anvendelse ved lavværgemål.«

3. § 61 affattes således:

»§ 61. Reglerne i §§ 31–32, 33, stk. 1 og 4, 50, 51 og 53 finder tilsvarende anvendelse på værger beskikkede til særligt hverv. Dog foretages beskikkelse efter § 58 i anledning af et skifte af skifteretten.«

4. § 62, *stk. 2*, affattes således:

»*Stk. 2.* Reglerne i §§ 32, 33, stk. 1 og 4, 50, 51 og 53 finder tilsvarende anvendelse på testamentariske værger.«

§ 2

I lov nr. 256 af 4. juni 1969 om ægteskabs indgåelse og opløsning, som ændret ved lov nr. 579 af 19. december 1969 og lov nr. 313 af 10. juni 1976, foretages følgende ændringer:

1. § 46 affattes således:

»§ 46. Om forældremyndigheden over børnene i forbindelse med separation eller skilsmisse gælder myndighedslovens regler.«

2. §§ 47, 48 og 57 ophæves.

§ 3

Loven træder i kraft den 1. januar 1986.

§ 4

Stk. 1. Er der før lovens ikrafttræden anlagt retssag om separation eller skilsmisse eller indgivet ansøgning om bevilling til separation eller skilsmisse, anvendes den tidligere lovgivnings regler.

Stk. 2. Såfremt begge ægtefæller anmoder derom, inden endelig dom afsiges eller bevilling meddeles, anvendes dog bestemmelserne i §§ 1 og 2.

Stk. 3. Er der før lovens ikrafttræden truffet aftale eller afgørelse om forældremyndighed, der ikke skal gælde for en senere separation eller skilsmisse, skal der under en separations- eller skilsmissesag tages stilling til, hvem forældremyndigheden skal tilkomme.

§ 5

Stk. 1. Behandler statsamtet ved lovens ikrafttræden en sag efter de hidtidige regler i myndighedslovens § 24, stk. 1, § 26, § 28, stk. 4, § 30, stk. 1, 3. pkt., eller § 32, stk. 2, anvendes den tidligere lovgivnings regler. Det samme gælder, hvis skifteretten behandler en sag om værgesbeskikkelse efter den hidtidige regel i myndighedslovens § 10.

Stk. 2. Såfremt parterne er enige derom, inden afgørelse træffes af statsamtet eller skifteretten, anvendes dog bestemmelserne i § 1.

§ 6

Stk. 1. Er der ikke før lovens ikrafttræden afsagt endelig dom i en sag efter den hidtidige regel i myndighedslovens § 28, stk. 2, anvendes § 14, som affattet ved § 1.

Stk. 2. Ændring af afgørelser efter den hidtidige regel i myndighedslovens § 28, stk. 2, sker efter § 17, som affattet ved § 1.

§ 7

Bestemmelsen i myndighedslovens § 33, som affattet ved § 1, anvendes kun på sager om værgebeskikkelse, der rejses efter lovens ikrafttræden.

§ 8

Bestemmelserne i myndighedslovens § 17 og § 24, stk. 2, som affattet ved § 1, anvendes også på aftaler eller afgørelser om forældremyndighed og samværsret truffet før lovens ikrafttræden.

§ 9

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Lovforslaget indebærer en samlet revision af myndighedslovens kapitel 2 og 3 om forældremyndighed og værgemål.

Den væsentligste ændring er, at der indføres adgang for forældre, der ikke er gift med hinanden, og forældre, der bliver separeret eller skilt, til at aftale fælles forældremyndighed. Herudover foreslås en række andre ændringer af de gældende regler om forældremyndighed, samkvemsret og værgemål.

Som en konsekvens af de foreslåede ændringer af myndighedsloven foreslås ophævelse af reglerne om forældremyndighed i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning.

Lovforslaget skal ses på baggrund af, at folketinget den 24. maj 1984 vedtog en beslutning om børns retsstilling, der opfordrede regeringen til straks i begyndelsen af næste folketingssamling at fremsætte et lovforslag om børns familieretlige stilling. Lovforslaget skulle i hovedlinjerne svare til et lovudkast, som justitsministeriets arbejdsgruppe vedrørende forældremyndighed m.v. har udarbejdet i betænkning nr. 985/1983 om forældremyndighed og samværsret. Under pkt. 4 er indholdet af denne folketingsbeslutning nærmere beskrevet.

2. De gældende regler om forældremyndighed, samkvemsret og værgemål findes i myndighedsloven, lov nr. 277 af 30. juni 1922 om umyndighed og værgemål med senere ændringer. Grundlaget for loven var betænkninger afgivet af familieretskommissionen i årene 1913 og 1921.

Lovens kapitel 2 om værger er stort set uændret siden lovens gennemførelse. Dog indførtes fælles værgemål for forældre til ægtebørn ved en lovændring i 1957, jfr. lov nr. 17 af 6. februar 1957.

Kapitel 3 om forældremyndighed og samkvemsret blev ændret i 1969 i forbindelse med lov nr. 256 af 4. juni 1969 om ægteskabs indgåelse og opløsning efter forslag fra ægteskabsudvalget af 1957 i betænkning II (nr. 369/1964). En del af de sager, hvor der er uenighed mellem ægtefællerne, blev overført til domstolene, hvorved der blev skabt en klarere arbejdsdeling mellem statsamter og domstole. Ved en ændring af myndighedslovens

§ 27 blev der skabt mulighed for faderen til et barn uden for ægteskab til at få samkvemsret med barnet. Der blev endvidere i myndighedslovens § 24 og ægteskabslovens § 57 indført mulighed for at få truffet midlertidige afgørelser om forældremyndighed.

Ved en samtidig ændring af retsplejeloven fik kapitel 42 om ægteskabssager, herunder om forældremyndighedstvister, en ny affattelse.

I 1978 blev der ved lov nr. 244 af 8. juni 1978 åbnet adgang for faderen til et barn uden for ægteskab til under snævre betingelser ved dom at få tillagt forældremyndigheden mod moderens protest, jfr. myndighedsloven § 28, stk. 2.

3. I sommeren 1981 nedsatte justitsministeren en arbejdsgruppe vedrørende forældremyndighed m.v. Arbejdsgruppen fik først og fremmest til opgave at foretage en lovteknisk bearbejdning af de forslag, som ægteskabsudvalget og børnekommissionen var fremkommet med vedrørende reglerne om forældremyndighed og forældremyndighedssagers behandling. Arbejdsgruppens overvejelser skulle således tage udgangspunkt i de betænkninger, der var afgivet af ægteskabsudvalget og børnekommissionen, samt i de lovrevisioner, der var gennemført eller overvejedes i de øvrige nordiske lande.

I september 1983 afsluttede arbejdsgruppen sit arbejde med afgivelsen af betænkning nr. 985/1983 om forældremyndighed og samværsret. I betænkningen havde arbejdsgruppen udarbejdet udkast til ændring af reglerne om forældremyndighed, samkvemsret og værgemål i myndighedsloven, ægteskabsloven og retsplejeloven.

Arbejdsgruppens hovedopgave har været at vise, hvordan reglerne om fælles forældremyndighed kunne udformes for det tilfælde, at man politisk besluttede sig for at foreslå noget sådant. Arbejdsgruppen har udarbejdet udkast til regler, hvorefter forældre, der ikke er gift med hinanden, og forældre, der bliver separeret eller skilt, kan aftale fælles forældremyndighed. Arbejdsgruppen har endvidere foreslået, at reglerne om samkvemsret styrkes og udbygges bl.a. således, at også faderen til et barn uden for ægteskab skal have ret til samkvem – eller samvær – direkte efter loven. Lovudkastet indeholdt herudover forslag om, at

den ugifte faders retsstilling på en række områder skulle forbedres. Der blev således foreslået en vis udvidelse af faderens adgang til at få overført forældremyndigheden til sig. Arbejdsgruppen fandt desuden, at der burde indføres en lovregel om, at hvis barnet er fyldt 12 år, skal i almindelighed dets mening indhentes, før der træffes afgørelse i en sag om forældremyndighed eller samværsret. Endelig har arbejdsgruppen i overensstemmelse med kommissoriet udformet regler, hvorefter den kompetence, som statsamtet efter de gældende regler har til i nogle enkelte tilfælde at træffe afgørelse i sager, hvor der er uenighed om, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, overføres til domstolene.

Betænkningen blev i september 1983 sendt til høring hos de i pkt. 7 nævnte myndigheder og organisationer.

4. Som nævnt er baggrunden for dette lovforslag, at folketinget den 24. maj 1984 vedtog et forslag til folketingsbeslutning om børns retsstilling (B 110 i folketingsåret 1983-84 (2. samling)). Beslutningsforslaget var blevet fremsat den 3. april 1984. Der henvises til Folketingsstidende 1983-84, blad nr. 384 (forslaget til folketingsbeslutning), sp. 5384-5409 (1. behandlingen), blad nr. 670 (betænkningen), sp. 6990-6999 (2. behandlingen) og blad nr. 676 (vedtagelsen).

Efter folketingsbeslutningens pkt. 1 opfordres regeringen til straks i begyndelsen af næste folketingssamling at fremsætte forslag om børns familiereelige stilling. Ændringen af reglerne om forældremyndighed, samkvemsret og værgemål skal ske på den måde, at de indholdsmæssigt kommer til at svare til hovedlinjerne i lovudkastet i betænkningen om forældremyndighed og samværsret. I folketingsbeslutningen angives enkelte tilføjelser til arbejdsgruppens lovudkast. Forslagsstillerne ønsker ifølge beslutningens pkt. 2 praksis for samkvemsret ændret, således at den kan udøves i et omfang, som tilgodeser hensynet til at bevare barnets forbindelse med begge forældre i højere grad, end den gældende samkvemspraksis giver adgang til. Der skal endvidere skabes hjemmel til, at forældremyndigheden, når dette må anses for bedst for barnet, kan overføres til den anden af forældrene, såfremt indehaveren af forældremyndigheden vedholdende modarbejder en rimelig samkvemsret. Endelig bør forældre og børn ifølge beslutningens pkt. 3 tilbydes en bredere familiemæssig rådgivning og vejledning i forbindelse med uenighed om forældremyndighed og samværsret ved separation, skilsmisse eller samlivsophævelse.

Folketingsbeslutningens pkt. 3 vedrører ikke dette lovforslag, men det samtidigt hermed fremsatte forslag til lov om ændring af rettens pleje m.v. Der henvises derfor for så vidt angår dette punkt til de almindelige bemærkninger pkt. 3 b til forslag til lov om ændring af retsplejeloven m.v.

I bemærkningerne til beslutningsforslaget er det angivet, at hovedelementerne i lovforslaget skal være, at gifte forældre har fælles forældremyndighed, og at de får mulighed for at træffe aftale om fortsat fælles forældremyndighed efter samlivsophævelse, separation eller skilsmisse. Ugifte forældre skal have adgang til at aftale fælles forældremyndighed, uanset om de bor sammen eller lever hver for sig. Enhver af forældrene skal kunne kræve, at den fælles forældremyndighed skal ophøre, hvis forældrene ikke lever sammen. Samkvemsretten – eller samværsretten – skal lovfæstes for alle forældre, der ikke har del i forældremyndigheden, og der skal etableres adgang til, at der kan træffes afgørelse om midlertidig samkvemsret for en indehaver af forældremyndigheden under behandlingen af en sag om forældremyndighed ved retten eller statsamtet.

5. Det foreliggende lovforslag er således udarbejdet på grundlag af den ovenfor beskrevne folketingsbeslutning. Det svarer derfor i det væsentlige til arbejdsgruppens betænkning og dettes udkast til lov om ændring af myndighedsloven og ægteskabsloven. Dette indebærer, at der i vidt omfang kan henvises til arbejdsgruppens almindelige bemærkninger til lovudkastet i betænkningen s. 20-58.

I det følgende vil der kort blive redegjort for hovedpunkterne i lovforslaget og de overvejelser, som de indhentede høringssvar har givet anledning til.

a. Justitsministeriet har ved udformningen af lovforslaget lagt den af arbejdsgruppen foreslåede terminologi og systematik til grund. Der har ikke været indvendinger herimod fra de hørte myndigheder og organisationer.

For så vidt angår systematikken indebærer forslaget den ændring i forhold til den gældende ordning, at kapitlet om forældremyndighed placeres før kapitlet om værger. Dette skal ses i sammenhæng med, at forældremyndigheden efter lovforslaget bliver primær i forhold til værgemålet. Det foreslås endvidere, at reglerne om forældremyndighed i ægteskabsloven overføres til myndighedsloven. Der henvises til betænkningen s. 26-27.

Forslaget medfører endvidere enkelte terminologiske ændringer. Det foreslås således, at betegnel-

F. t. l. vedr. myndighedsloven m.v.

sen »samkvemsret« ændres til »samværsret«, og at udtrykket »barnets tarv« ændres til »hvad der er bedst for barnet«. Endvidere foreslås, at betegnelserne »børn uden for ægteskab« og »ægtebørn« udgår af lovteksten, så der i stedet for så vidt angår forældremyndigheden sondres mellem børn, hvis forældre er gift med hinanden, og børn, hvis forældre ikke er det. Der henvises til betænkningen s. 24-26.

b. I forslaget til § 9 og § 11, stk. 2, foreslås der indført adgang til, at forældre, der ikke er gift med hinanden, og forældre, der bliver separeret eller skilt, kan aftale fælles forældremyndighed. Ugifte forældre kan aftale fælles forældremyndighed, selv om de ikke lever sammen. Efter de gældende regler har hverken ugifte forældre eller separerede eller fraskilte forældre adgang til at indgå en sådan aftale.

Efter forslaget gælder for begge grupper, at muligheden for fælles forældremyndighed kun består, hvis forældrene er enige herom. Fælles forældremyndighed kan ikke påtvinges en af forældrene. Forældrenes aftale skal for at være gyldig godkendes af statsamtet. Aftalen godkendes, medmindre den strider mod, hvad der er bedst for barnet.

Lever forældrene ikke sammen, eller agter de at ophæve samlivet, kan enhver af dem kræve, at den fælles forældremyndighed skal ophøre, jfr. forslaget til § 10. Enhver af forældrene kan således som udgangspunkt når som helst kræve, at der bliver truffet aftale eller afgørelse om, at forældremyndigheden for fremtiden skal tilkomme en af dem alene.

I øvrigt er grundreglerne om forældremyndighed bevaret. Det gælder således reglen, hvorefter moderen har forældremyndigheden alene, hvis forældrene ikke er gift med hinanden, jfr. forslaget til § 8, stk. 2, ligesom der fortsat ved separation eller skilsmisse skal tages stilling til forældremyndigheden. Den fælles forældremyndighed fortsætter således ikke uden videre efter ægteskabets opløsning, jfr. forslaget til § 11, stk. 1.

Det er i de foreslåede regler om fælles forældremyndighed forudsat, at forældrene kan blive enige om alle væsentlige spørgsmål, og at de selv kan løse problemerne sammen, når de opstår. Forældrene må således selv blive enige om, hvor barnet skal bo samt om omfanget af samværsretten for den af forældrene, barnet ikke skal bo hos. De har ikke mulighed for at bede en myndighed træffe afgørelsen, hvis de ikke selv kan blive enige. Lykkes det ikke forældrene selv at komme overens

om, hvordan rammerne for den fælles forældremyndighed skal udfyldes, må den fælles forældremyndighed som en sidste udvej bringes til ophør.

Spørgsmålet om indførelse af fælles forældremyndighed har været drøftet både i ægteskabsudvalget og børnekommissionen. Et flertal i ægteskabsudvalget kunne i betænkning 8 om samliv uden ægteskab I (nr. 915/1980), s. 59-65, ikke gå ind for, at der indføres adgang til at kunne aftale fælles forældremyndighed. Et flertal i børnekommissionen var derimod tilhænger heraf, jfr. betænkningen (nr. 918/1981), s. 148 og 150-151. De pågældende afsnit fra ægteskabsudvalgets og børnekommissionens betænkninger er optrykt som bilag til arbejdsgruppens betænkning. Der henvises til betænkningen s. 196-202 og 208-211.

I de udtalelser, som justitsministeriet har indhentet fra de i pkt. 7 nævnte myndigheder og organisationer, er meningene om hensigtsmæssigheden af at indføre mulighed for fælles forældremyndighed delte. Den danske Dommerforening har ikke indvendinger mod, at der indføres adgang til fælles forældremyndighed. Foreningen af statsamtmænd udtaler, at spørgsmålet om adgang til fælles forældremyndighed efter foreningens opfattelse har en sådan sammenhæng med befolkningens almindelige holdning til retsforholdet mellem forældre og børn, at afgørelsen af, om det bør indføres, alene må bero på en politisk vurdering. Advokatrådet kan tiltræde, at samlevende ugifte forældre skal kunne aftale fælles forældremyndighed, medens rådet ikke finder fornødent grundlag for at indføre adgang til fælles forældremyndighed efter separation og skilsmisse. Blandt de øvrige hørte myndigheder og organisationer er der forskellige opfattelser af spørgsmålet om fælles forældremyndighed.

I arbejdsgruppens betænkning s. 29-30 er der redegjort for lovgivningen i de øvrige nordiske lande om forældremyndighed. Det fremgår heraf, at der i alle de øvrige nordiske lande, på nær Island, er indført mulighed for, at forældre, der bliver separeret eller skilt, kan fortsætte med at have fælles forældremyndighed. I Island overvejer en arbejdsgruppe, hvorvidt der bør indføres adgang til fælles forældremyndighed.

Også for ugifte forældre er der i alle de øvrige nordiske lande mulighed for at få fælles forældremyndighed.

De øvrige nordiske landes lovtekster er optrykt som bilag 3 i betænkningen s. 219-236.

Om den nærmere baggrund for den valgte udformning af reglerne om fælles forældremyndighed henvises til betænkningen s. 27-38.

c. Efter forslaget til § 14 får ugifte fædre, der ikke har del i forældremyndigheden gennem en aftale med moderen, større mulighed for at få overført forældremyndigheden til sig. Efter den gældende myndighedslovs § 28, stk. 2, kan forældremyndigheden over et barn uden for ægteskab ved dom tillægges faderen, såfremt det findes påkrævet under særligt hensyn til barnets tarv. Ved afgørelsen skal navnlig lægges vægt på faderens hidtidige forbindelse med barnet. Det foreslås, at dette kriterium lempes, således at retten kan overføre forældremyndigheden fra moderen til faderen alene, hvis ændringen er bedst for barnet. Ved afgørelsen tages hensyn til faderens hidtidige forbindelse med barnet.

Arbejdsgruppen havde i betækningsudkastet til § 14 foreslået, at en ugift fader, der ikke har indgået aftale om fælles forældremyndighed med barnets moder, skal kunne få forældremyndigheden overført til sig alene, hvis dette er bedst for barnet. Ved afgørelsen skal der tages hensyn til faderens hidtidige forbindelse med barnet. I bemærkningerne til udkastet har arbejdsgruppen anført, at faderen under en sådan sag skal sandsynliggøre, at en overførelse af forældremyndigheden til ham alene vil være bedst for barnet. Kan han ikke det, vil moderen blive frifundet for hans påstand. Reglen betyder også, at moderen som hovedregel vil bevare forældremyndigheden alene, hvis forældrene er lige egnede til at have forældremyndigheden. Der henvises til betænkningen s. 85.

Advokatrådet og præsidenten for vestre landsret har i deres udtalelser over betænkningen kritiseret, at kriteriet for overførelse er for vidtgående, idet det vanskeligt ud af den foreslåede lovtekst kan ses, at betingelsen for at kunne overføre forældremyndigheden fra moderen til faderen er, at faderen skal være bedre egnet end moderen. Lovteksten stiller således den ugifte fader en mulighed for overførelse af forældremyndigheden i udsigt, der ikke svarer til betingelserne i motiverne, og bestemmelsen kan derfor i den foreslåede udgave virke processkabende.

Justitsministeriet finder, at det ud fra lovteksten bør kunne ses, at det er en betingelse for overførelse af forældremyndigheden, at faderen kan godtgøre, at en ændring af forældremyndigheden er bedst for barnet. Det foreslås derfor, at kriteriet udformes således, at retten kan overføre forældremyndigheden fra moderen til faderen alene, hvis ændringen er bedst for barnet. Ved afgørelsen tages hensyn til faderens hidtidige forbindelse med barnet. Heraf følger, at det i almindelighed vil være en forudsætning for overførelse, at faderen

gennem længere tid har boet sammen med barnet eller på anden måde haft nær og hyppig kontakt med barnet. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til forslaget til § 14.

d. Forslaget til §§ 23 og 24 er udformet således, at det i selve lovteksten er præciseret, at det primære formål med samværsretten er, at barnet kan bevare kontakten med begge forældre. Der gives endvidere alle forældre ret til samvær direkte efter loven, således at de særlige betingelser for ugifte fædres ret til samkvem med deres børn ophæves.

Forslaget svarer til arbejdsgruppens udkast til §§ 23–24. Der henvises til betænkningen s. 42–46.

I den folketingsbeslutning, som ligger til grund for lovforslaget, og i bemærkningerne til beslutningsforslaget var det anført, at man ønsker en udvidelse af samværsretten i forhold til den gældende samkvemspraksis.

Efter den gældende myndighedslovs § 27, stk. 3, træffer statsamtet efter begæring bestemmelse om omfanget og udøvelsen af samkvemsretten. Samkvemsrettens omfang er således ikke lovreguleret, men fastsættes administrativt af statsamtet. Arbejdsgruppen har i betænkningen s. 124–125 drøftet, hvorvidt der i selve lovteksten skal indføres en definition af, hvad samværsretten i almindelighed bør fastsættes til. Arbejdsgruppen afstod fra at foreslå en sådan bestemmelse indført, idet ulemperne efter arbejdsgruppens opfattelse ville være større end fordelene ved en sådan bestemmelse. Justitsministeriet har opfattet folketingsbeslutningen således, at man er enig i, at omfanget af samværsretten ikke bør lovreguleres, men fastsættes administrativt efter et individuelt skøn i hvert enkelt tilfælde.

I betænkningen s. 42–46 og 119–130 er det anført, at arbejdsgruppen er bekendt med, at statsamtene og familieretsdirektoratet i stigende grad har foretaget en mere individuel bedømmelse af spørgsmålet om samværsrettens omfang. Arbejdsgruppen tilsluttede sig denne udvikling og udtalte støtte til de nuværende tendenser i praksis henimod en udvidet og mere individuelt udformet samværsret.

Siden betænkningens afgivelse i sommeren 1983 har udviklingen henimod en styrkelse af samværsretten været fortsat. Det er således justitsministeriets indtryk, at samværsret som oftest nu fastsættes til hver anden eller hver tredje week-end, medmindre der er særlige omstændigheder, der taler imod et så hyppigt samvær. Det kan f.eks. være transportproblemer på grund af afstanden mellem forældrenes bopæle eller på grund af forældrenes

stejle og fjendtlige holdning over for hinanden. Ved fastsættelsen af samværsret lægges der endvidere vægt på, om samværsretten tidligere har fungeret i henhold til en aftale eller en ordning mellem forældrene. Hvis dette har været tilfældet, vil myndighederne normalt tage udgangspunkt i denne aftale eller ordning, medmindre forholdene må antages at have ændret sig i en sådan grad, at hensynet til barnet tilsiger en anden løsning.

Justitsministeriet vil fortsat følge udviklingen med henblik på at sikre, at barnet i overensstemmelse med folketingsbeslutningen kan bevare den bedst mulige kontakt med begge forældre, og at samværsrettens omfang fastsættes efter et individuelt skøn bl.a. under hensyn til barnets alder, forældrenes hidtidige kontakt med barnet og afstanden mellem forældrenes bopæl.

Om muligheden for at overføre forældremyndighed ved modarbejdelse af samværsretten henvises til bemærkningerne til forslaget til § 17.

e. I betænkningssudkastet til § 26 havde arbejdsgruppen foreslået en lovregel om, at – hvis barnet er fyldt 12 år – skal dets mening søges oplyst, før der træffes afgørelse i en sag om forældremyndighed eller samværsret, medmindre dette må antages at være unødvendigt eller til skade for barnet. I betænkningen s. 53–54 og 134–136 er det anført, at den foreslåede bestemmelse i alt væsentligt blot er en lovfæstelse af en allerede gældende praksis hos retterne og statsamtene, og at det på ingen måde er meningen med bestemmelsen, at barnet skal presses til at have eller give udtryk for sin mening. Bestemmelsen skal blot sikre, at barnet eller den unge får adgang til at give sit syn til kende, hvis det ønsker det.

Bl.a. præsidenten for retten i Århus har i sin udtalelse over betænkningen peget på, at bestemmelsen i den af arbejdsgruppen foreslåede udformning vil kunne opfattes således, at der bør stilles et direkte spørgsmål til barnet om dets mening. Det forslås derfor, at bestemmelsen enten helt udgår, eller at formuleringen af bestemmelsen ændres fra, at »barnets mening skal søges oplyst« til f. eks., at der skal »finde en samtale sted med barnet«. Advokatrådet har ikke kunnet anbefale bestemmelsen, idet rådet finder det uheldigt, at høring af barnet gøres obligatorisk, og at der indføres en absolut aldersgrænse. Endvidere mener rådet, at undtagelsesbestemmelsen om unødvendighed eller skadevirkning for barnet i sig selv vil virke tvistskabende.

Efter justitsministeriets opfattelse bør der ved vurderingen af, hvorvidt der bør indføres en lovre-

gel om børns ret til medbestemmelse i sager om forældremyndighed og samværsret, på den ene side tages hensyn til, at disse afgørelser er særligt vigtige for barnet, hvorfor det er væsentligt, at der sikres det indflydelse. På den anden side vil der ofte være særlige problemer med at indhente barnets mening i netop disse sager, da barnet derved kan bringes i alvorlig loyalitetskonflikt i forhold til dets forældre. Det kan volde skade for et barn at blive bragt i en situation, hvor det skal vælge mellem sin fader og sin moder. I justitsministeriets vurdering af spørgsmålet er endvidere indgået, at et flertal i ægteskabsudvalget fandt, at man burde overveje en selvstændig lovregel herom, og at børnekommissionen har anbefalet, at der indføres en sådan lovbestemmelse. I de andre nordiske landes lovgivning er der indført særlige regler om indhentelse af børns mening i forældremyndigheds- og samværsretssager. Under hensyn hertil og under særligt hensyn til, at en sådan lovbestemmelse i det væsentlige kun vil være en lovfæstelse af en praksis, der allerede følges af de berørte myndigheder, er justitsministeriet enig med arbejdsgruppen i, at der bør indføres en lovbestemmelse herom. Justitsministeriet finder det dog væsentligt, at det sikres, at bestemmelsen udformes på en sådan måde, at den ikke på nogen måde kommer til at give udtryk for, at barnet direkte skal spørges om sin mening. Justitsministeriet finder, at den formulering, der er foreslået af bl. a. præsidenten for retten i Århus, på dette punkt giver bedre udtryk for intentionerne med bestemmelsen end formuleringen af betænkningssudkastet til § 26. Efter forslaget til § 26 skal der således, hvis barnet er fyldt 12 år, finde en samtale sted med barnet, før der træffes afgørelse i en sag om forældremyndighed eller samværsret. Samtalen kan dog undlades, hvis den må antages at være unødvendig eller til skade for barnet. Det er ikke hensigten med den foreslåede 12-års aldersgrænse at udelukke, at der finder en samtale sted med et barn under 12 år, hvis det skønnes, at barnet har en tilstrækkelig modenhed.

f. Arbejdsgruppen har foreslået forskellige ændringer af myndighedernes kompetence. Arbejdsgruppen har således i overensstemmelse med sit kommissorium udformet regler om domstolsbehandling af alle tvister om, hvem forældremyndigheden skal tilkomme. Ved uenighed om forældremyndigheden efter en indehavers død er det dog statsamtet, der i første omgang skal afgøre tvisten, hvorefter statsamtets afgørelse kan indbringes for retten, der skal træffe ny realitetsafgørelse i sagen, jfr. betænkningssudkastet til § 15. Arbejdsgruppen har skøn-

net, at antallet af sager, der overføres til eller vil kunne indbringes for domstolene, ikke i alt vil overstige 120 om året. Der henvises til betænkningen s. 54–58.

Efter justitsministeriets opfattelse er det bedst stemmende med principperne i den gældende familieretlige lovgivning, at afgørelser i sager, hvor der er uenighed om, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, træffes af domstolene. Justitsministeriet har derfor lagt den i betænkningen foretagne udformning af reglerne om myndighedernes kompetence til grund for lovforslaget.

Justitsministeriet har endvidere fulgt arbejdsgruppens forslag, hvorefter kompetencen til at beskikke værger som hovedregel overføres fra skifteretten til statsamtet. Af praktiske grunde foreslås dog, at den første værgebeskikkelse ved umyndiggørelse foretages af retten i forbindelse med retssagen, og at ad hoc værgebeskikkelse for mindreårige under et dødsboskifte fortsat foretages af skifteretten. Der henvises til forslaget til § 33.

6. Samtidig med dette lovforslag fremsættes forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje m.v. (Sager om ægteskab eller forældremyndighed). Lovforslaget bygger også på de lovudkast, som er udformet af arbejdsgruppen i betænkningen om forældremyndighed og samværsret. De deri foreslåede ændringer hænger sammen med de ændringer, der følger af dette lovforslag.

Indførelse af regler om fælles forældremyndighed vil få betydning for en række andre retsområder og på enkelte områder medføre, at der må foretages lovændringer. Det gælder f.eks. inden for socialministeriets område. Bl. a. under hensyn hertil er det fundet nødvendigt at foreslå en passende lang tid mellem lovforslagets eventuelle vedtagelse og dets ikrafttræden, således at der gives de berørte ministerier mulighed for at foreslå de fornødne ændringer.

7. Arbejdsgruppens betænkning har været til udtalelse hos følgende myndigheder og organisationer:

Præsidenten for østre landsret, Præsidenten for vestre landsret, Præsidenten for Københavns byret, Præsidenten for retten i Århus, Præsidenten for Odense by- og herredsret, Præsidenten for Aalborg by- og herredsret, Den danske Dommerforening, Foreningen af dommerfuldmægtige i Danmark, Foreningen af statsamtmand, Foreningen af statsamtsjurister, Overpræsidenten i København, Advokatrådet, Ligestillingsrådet, Familieretsdirektoratet, Fordelingsudvalget for forældremyndigheds- og

samkvemsretssager, indenrigsministeriet og socialministeriet.

8. Bedømmelsen af de administrative og økonomiske konsekvenser af lovforslaget er præget af en vis usikkerhed, idet det bl.a. er vanskeligt at skønne over, i hvilket omfang muligheden for at aftale fælles forældremyndighed vil blive benyttet, ligesom antallet af sager om senere opløsning af den fælles forældremyndighed også kun vanskeligt lader sig anslå.

Arbejdsgruppen har i betænkningen side 183–186 redegjort for de administrative og økonomiske konsekvenser af betænkningens lovudkast.

Med hensyn til domstolene er det justitsministeriets opfattelse, at kompetenceændringerne alt i alt formentlig kun vil medføre et vist mindre merarbejde for retterne. Justitsministeriet mener på denne baggrund ikke, at der er behov for nye ressourcer til domstolene.

Indenrigsministeriet og foreningerne af statsamtmand og statsamtsjurister har i deres udtalelser over betænkningen anført, at lovforslagene efter deres opfattelse vil medføre et betydeligt merarbejde for statsamtterne. I kraft af de senere års stigninger i sagsantallet og overførelsen af forskellige nye opgaver til statsamtterne er det ikke muligt at overtage nye arbejdsopgaver, medmindre der samtidig tilføres nye ressourcer. På baggrund heraf skønner justitsministeriet efter forhandling med indenrigsministeriet, at de samlede merudgifter ved samtlige statsamter vil udgøre 3,5 mill. kr. årligt til dækning af forøgede personaleudgifter, kontorhold m.v. Udgifterne forudsættes afholdt af justitsministeriets lovreserve, mens en forøgelse af personalet ved statsamtterne forudsættes holdt inden for indenrigsministeriets stillingsreserve. Justitsministeriets og indenrigsministeriets samlede totalbudgetrammer påvirkes således ikke af lovforslaget.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1, nr. 1

Til kapitel 2. Forældremyndighed

Til § 6

Bestemmelsen fastslår, at børn og unge under 18 år er under forældremyndighed, medmindre de har indgået ægteskab. Forslaget svarer til § 6 i betænkningens lovudkast, jfr. s. 59–60. Med sproglige ændringer er reglen i overensstemmelse med den gældende myndighedslovs § 18.

Til § 7

Denne bestemmelse omhandler indholdet af forældremyndigheden. Den svarer til udkastets § 7, jfr. betænkningen s. 60–62.

Stk. 1 er med sproglige ændringer i overensstemmelse med myndighedslovens § 19, hvorefter forældremyndigheden medfører pligt til at sørge for barnets person og beføjelse til at træffe bestemmelse om dets personlige forhold. Der er alene foretaget den ændring, at det i selve lovtæksten præciseres, at retten til at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold må ske ud fra barnets, og ikke forældrenes, interesse og behov.

Stk. 2 svarer med sproglige ændringer til den gældende lovs § 20. Forældrene kan efter bestemmelsen anvende barnets indtægter til dets underhold i passende omfang og under hensyntagen til deres og barnets stilling.

Til § 8

Bestemmelsen omhandler grundreglerne om, hvem forældremyndigheden tilkommer. Paragrafen er med en redaktionel ændring i overensstemmelse med udkastets § 8. Der henvises til betænkningen s. 62–63.

I *stk. 1* bevares grundreglen i myndighedslovens § 21, hvorefter forældrene i forening har forældremyndigheden over ægtebørn.

I betænkningen s. 31–32 har arbejdsgruppen redegjort for, hvorfor det ikke er fundet hensigtsmæssigt at foreslå ændringer af den gældende bestemmelse i myndighedslovens § 28, stk. 1, hvorefter moderen alene har forældremyndigheden over børn uden for ægteskab. Justitsministeriet kan til slutte sig arbejdsgruppens synspunkter, og i *stk. 2* er denne regel derfor bevaret uændret.

I både *stk. 1* og *stk. 2* er der dog foretaget den terminologiske ændring, at betegnelserne »ægtebørn« og »børn uden for ægteskab« er udgået af lovtæksten. Der sondres i stedet mellem børn, hvis forældre er gift med hinanden, og børn, hvis forældre ikke er det. Der henvises til betænkningen s. 25–26. I betænkningen s. 62–63 er der redegjort for, at denne terminologiske ændring vil få en mindre – primært formel – betydning. Efter gældende ret skal parterne eller retten under en separations- eller skilsmissesag tage stilling til forældremyndigheden, hvis kvinden er gravid. Efter lovforslaget vil forældremyndigheden over et sådant barn, der er avlet under et ægteskab, men fødes efter en separation eller skilsmisse, uden videre tilkomme moderen alene. Genoptager forældrene samlivet, mens de endnu kun er separerede, vil de

uden videre få fælles forældremyndighed over barnet.

Den gældende myndighedslovs § 29, der bestemmer, at forældremyndigheden over adoptivbørn tilkommer adoptanten, er ophævet som overflødig. Der henvises til betænkningen s. 63.

Til § 9

Paragraffen, der er ny, åbner adgang for forældre, der ikke er gift med hinanden eller er separerede, til at aftale fælles forældremyndighed. Ugifte forældre har ikke efter gældende ret en sådan mulighed, heller ikke selv om de bor sammen. Bestemmelsen er med en redaktionel ændring i overensstemmelse med betænkningens udkastets § 9. Der henvises til betænkningen s. 64–66. I de almindelige bemærkninger pkt. 5 b er der nærmere redegjort for udformningen af reglerne om fælles forældremyndighed. Det er her præciseret, at det er en forudsætning for fælles forældremyndighed, at forældrene er enige. Det er endvidere understreget, at det er en gyldighedsbetingelse, at aftalen godkendes af statsamtet. Aftalen godkendes, medmindre den strider mod, hvad der er bedst for barnet. Det er ikke nogen betingelse for at kunne aftale fælles forældremyndighed, at forældrene bor sammen. Ved statsamtets godkendelse og den skrivelse, der vil blive sendt til forældrene herom, vil den ændrede retstilstand klart blive fastslået, ligesom forældrene vil få den nødvendige legitimation.

Bestemmelsen vil kunne anvendes til at genindføre fælles forældremyndighed i tilfælde, hvor forældremyndigheden i en periode kun har været hos den ene af forældrene, f.eks. efter separation eller skilsmisse. I forhold til arbejdsgruppens udkast er der foretaget den ændring, at adgangen for fraseparerede forældre til at aftale fælles forældremyndighed fremgår udtrykkeligt af selve lovbestemmelsen.

I de udtalelser, der er indhentet over betænkningen, har præsidenten for østre landsret peget på, at det enten ved en tilføjelse til § 9 eller i de administrative regler, der kan fastsættes i medfør af forslaget § 28, bør præciseres, at aftale om fælles forældremyndighed ikke kan godkendes, før faderskabet er fastslået. Overpræsidenten i København har anført, at aftalen ikke bør kunne godkendes, før barnet er 3 måneder gammelt. Baggrunden herfor er, at der i adoptionsloven er en regel om, at moderen ikke kan give samtykke til adoption, før barnet er 3 måneder gammelt.

Arbejdsgruppen havde i betænkningen s. 64–65 forudsat, at aftalen ikke kan godkendes, før fader-

skabet er fastslået, men nok før barnet er 3 måneder gammelt. Efter arbejdsgruppens opfattelse vil det i mange tilfælde være mest praktisk, at aftalen kan indgås i forbindelse med faderens møde på statsamtet om anerkendelse af faderskabet. Da faderskabet kan anerkendes også før barnets fødsel, bør aftalen om fælles forældremyndighed også kunne indgås før barnets fødsel.

Efter justitsministeriets opfattelse vil en regulering af disse spørgsmål mest hensigtsmæssigt kunne ske i de administrative regler, der kan fastsættes i medfør af forslaget til § 28. Det vil i disse regler blive fastsat, at aftale om fælles forældremyndighed ikke kan godkendes, før faderskabet er fastslået. Justitsministeriet er endvidere indstillet på at fastsætte, at aftalen ikke kan godkendes, før barnet er født. Efter justitsministeriets opfattelse kan det af hensyn til moderen være hensigtsmæssigt, at der ikke tages stilling til forældremyndighedsspørgsmålet før barnets fødsel. De praktiske ulemper ved at fastsætte en sådan frist vil efter justitsministeriets opfattelse være begrænsede, da det er forholdsvis sjældent, at anerkendelsen af faderskabet sker før barnets fødsel. Der er imidlertid efter justitsministeriets opfattelse ikke tilstrækkeligt grundlag for at fastsætte en frist på 3 måneder efter barnets fødsel. Ved en aftale om fælles forældremyndighed fraskriver moderen sig ikke forældremyndigheden, ligesom det også er praktisk, at aftalen kan indgås i forbindelse med anerkendelsen af faderskabet, som ofte ønskes foretaget, inden barnet bliver 3 måneder.

Ophævelse af aftalen om fælles forældremyndighed skal ske, blot en af forældrene kræver det, jfr. § 10. Det er dog en forudsætning, at forældrene ikke lever sammen, eller at en af dem agter at ophæve samlivet, jfr. de almindelige bemærkninger pkt. 5 b.

Dør den ene af forældrene, vil forældremyndigheden forblive hos den anden alene, hvis barnet bor hos den efterlevende, jfr. § 15, stk. 1, og bemærkningerne hertil.

Til § 10

Bestemmelsen omhandler muligheden for at bringe den fælles forældremyndighed til ophør, når forældrene ikke lever sammen eller agter at ophæve samlivet. Den svarer til betækningsudkastets § 10, jfr. betænkningen s. 66-70. Bestemmelsen gælder både for gifte og ugifte, der har fælles forældremyndighed.

I bestemmelsens *stk. 1* bevares den mulighed, der følger af den gældende myndighedslovs § 24,

stk. 1, for at enhver af gifte forældre i tilfælde af samlivsophævelse kan kræve den fælles forældremyndighed bragt til ophør. Som efter gældende ret bevirker samlivsophævelse ikke nødvendigvis nogen ændring i den fælles forældremyndighed. Det foreslås endvidere, at enhver af forældrene kan kræve, at den fælles forældremyndighed skal ophøre, hvis en af dem agter at ophæve samlivet.

Stk. 1 medfører endvidere, at enhver af de ugifte forældre, der efter forslagets § 9 nu får mulighed for at aftale fælles forældremyndighed, kan kræve, at den fælles forældremyndighed skal ophøre, såfremt forældrene ikke lever sammen eller agter at ophæve samlivet.

I medfør af *stk. 2* kan forældrene med statsamtets godkendelse indgå aftale om, hvem af dem forældremyndigheden skal tilkomme alene efter samlivsophævelsen. Aftalen godkendes, medmindre den strider mod, hvad der er bedst for barnet. Godkendelseskriteriet er bortset fra sproglige ændringer i overensstemmelse med den gældende lovs § 24, stk. 1.

Er forældrene uenige, eller har statsamtet nægtet at godkende forældrenes aftale, træffer retten afgørelsen om, hvem af forældrene der skal have forældremyndigheden alene, jfr. *stk. 3*. Kriteriet for rettens afgørelse er, at afgørelsen træffes under hensyn til, hvad der er bedst for barnet.

I forhold til den gældende lovs § 24 er der foretaget den ændring, at afgørelsen om forældremyndigheden i tilfælde af tvist mellem forældrene i alle tilfælde træffes af retten. Efter den gældende myndighedslovs § 24, stk. 1, skal statsamtet træffe afgørelse, også hvis der er uenighed mellem forældrene. I de almindelige bemærkninger pkt. 5 f er der nærmere redegjort for forslaget om overførelse af alle forældremyndighedssager, hvori der er uenighed mellem forældrene, til domstolene.

Endvidere er det foreslåede kriterium for rettens afgørelse ændret i forhold til det gældende kriterium i § 24, stk. 1, hvorefter afgørelsen træffes efter, hvad der findes rimeligt under særligt hensyn til barnets tarv. Dels er der foretaget en sproglig ændring af kriteriet »barnets tarv« til »hvad der er bedst for barnet«, og dels er ordet »rimeligt« udeladt og erstattet af formuleringen »under særligt hensyn til, hvad der er bedst for barnet«. Baggrunden for den sidstnævnte ændring er et ønske om at imødegå risikoen for, at der tages hensyn til skylden for forholdets forlis. Ændringen er i overensstemmelse med arbejdsgruppens forslag, jfr. betænkningen s. 40-41.

Om tilfælde, hvor forældrene genoptager samlivet, efter at der er truffet bestemmelse om ophør af den fælles forældremyndighed, henvises til § 12.

Til § 11

Bestemmelsen omhandler aftale eller afgørelse om forældremyndigheden ved separation eller skilsmisse. Den svarer med en redaktionel ændring til udkastets § 11, jfr. betænkningen s. 71-76. Udgangspunktet i den gældende ægteskabslovs § 46, jfr. myndighedslovens § 24, stk. 2, hvorefter der ved separation eller skilsmisse skal tages stilling til forældremyndigheden, foreslås bibeholdt. I overensstemmelse med det i de almindelige bemærkninger pkt. 5 b anførte gives der imidlertid forældrene mulighed for i tilfælde af separation eller skilsmisse at aftale, at de fortsat skal have fælles forældremyndighed.

Som undtagelse fra udgangspunktet om, at der altid ved separation eller skilsmisse skal tages stilling til forældremyndigheden, foreslås i *stk. 1*, at der ikke skal træffes afgørelse om, hvem forældremyndighed skal tilkomme, hvis der tidligere er indgået aftale eller truffet afgørelse herom. Dette er en ændring i forhold til den gældende ordning, hvorefter der i en række tilfælde ved separation og skilsmisse skal tages stilling til forældremyndigheden, selv om der tidligere er truffet aftale eller afgørelse om forældremyndighedens fordeling. Formålet med ændringen er at sikre den størst mulige stabilitet omkring en aftale eller afgørelse af forældremyndighedsspørgsmålet. Det er således alene i tilfælde, hvor forældremyndigheden tilkommer forældrene i forening efter loven, jfr. forslagens § 8, stk. 1, at spørgsmålet skal tages op ved separationen eller skilsmissen, eller hvis der blot er truffet en midlertidig afgørelse om, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, jfr. forslagens §§ 18 og 19. Forslaget indebærer en begrænsning af området for ægteskabslovens § 45, der fremtidigt ikke skal gælde for forældremyndighedsspørgsmålet. Der henvises til betænkningen s. 73.

Forslaget betyder endvidere, at en forældremyndighedsaftale, der er begrænset til at gælde alene for separationstiden, ikke længere kan godkendes. Dette vil blive præciseret i de bestemmelser, der kan fastsættes i medfør af forslagens § 28.

Ifølge forslagens *stk. 2* kan forældrene med statsamtets eller rettens godkendelse aftale, at de skal have fælles forældremyndighed, eller at en af dem skal have forældremyndigheden alene. For så vidt angår muligheden for at aftale fælles forældremyndighed henvises til de almindelige bemær-

ninger pkt. 5 b. Ønsker forældrene ikke at indgå en sådan aftale, kan de fortsat som efter gældende ret aftale, hvem af dem der skal have forældremyndigheden alene.

Er forældrene uenige om, hvem af dem der skal have forældremyndigheden alene, eller nægtes godkendelse af deres aftale, træffer retten afgørelsen om forældremyndighedens fordeling under særligt hensyn til, hvad der er bedst for barnet, jfr. forslagens *stk. 3*. Om kriteriet for rettens afgørelse henvises til bemærkningerne til § 10.

Kompetencefordelingen mellem statsamtterne og domstolene er ikke ændret i forhold til gældende ret. Er forældrene enige om forældremyndighedsspørgsmålet, og er betingelserne for at få separation eller skilsmisse ved bevilling i øvrigt opfyldt, godkendes forældrenes aftale om forældremyndigheden af statsamtet. Er betingelserne ikke opfyldt, tilkommer kompetencen retten. Er forældrene enige om forældremyndigheden, men uenige om andre vilkår, godkender retten aftalen om forældremyndigheden efter samme kriterier som statsamtet, således at aftalen lægges til grund for dommen og dens konklusion. Er forældrene uenige om forældremyndigheden, skal retten træffe afgørelse om, hvem af forældrene forældremyndigheden skal tilkomme. Har statsamtet nægtet at godkende en aftale om fælles forældremyndighed, er retten ikke afskåret fra at godkende forældrenes aftale, jfr. *stk. 2*. Retten behøver således ikke nødvendigvis at lægge statsamtets vurdering af aftalen til grund, men kan selvstændigt prøve, om aftalen strider mod, hvad der er bedst for barnet. Finder også retten, at aftalen ikke bør godkendes, må retten træffe aftale om forældremyndighedens fordeling, jfr. *stk. 3*, medmindre forældrene selv indgår aftale herom.

Til § 12

Denne bestemmelse omhandler retsvirkningerne af, at forældrene fortsætter eller genoptager samlivet, efter at den fælles forældremyndighed er ophævet. Reglen svarer til betænkningens udkastets § 12, jfr. betænkningen s. 77-78. Reglen er ny, men svarer til, hvad der allerede er gældende ret. Bestemmelsen er navnlig medtaget som vejledning for forældrene og for at fjerne eventuelle uklarheder.

Det fastslås, at den fælles forældremyndighed genindtræder, hvis gifte, herunder separerede, forældre genoptager eller fortsætter samlivet, efter at der er truffet aftale eller afgørelse om, at en af forældrene skal have forældremyndigheden alene.

Er forældrene derimod ugifte eller fraskilte, får de ikke på ny fælles forældremyndighed, medmindre de indgår en ny aftale herom.

Justitsministeriet er enig med arbejdsgruppen i, at det er betænkeligt at lade den fælles forældremyndighed genindtræde uden videre, hvis ugifte forældre fortsætter eller genoptager samlivet. Der henvises til betænkningen s. 78. For at undgå eventuelle misforståelser må forældrene vejledes om deres retsstilling i tilfælde af genoptagelse eller fortsættelse af samlivet.

Til § 13

Bestemmelsen handler om muligheden for ved aftale at overføre forældremyndigheden fra indehaveren af forældremyndigheden til den anden af forældrene, der ikke har forældremyndigheden, eller til andre. Bestemmelsen svarer med en mindre ændring til udkastets § 13. Der henvises til betænkningen s. 78-81.

Efter den gældende myndighedslovs § 30 kan overførelse af forældremyndighed ved aftale til andre end en offentlig myndighed kun ske med statsamtets godkendelse, som alene må meddeles, når det må antages at være til barnets tarv. Efter forslaget § 13 skal aftale om overførelse af forældremyndighed stadig godkendes af statsamtet for at være gyldig, men godkendelseskriteriet foreslås lempet, således at det kommer til at svare til det, der ifølge lovforslaget i øvrigt skal gælde mellem forældre indbyrdes. Dette skyldes, at aftaler om overførelse af forældremyndigheden typisk er mellem forældrene. Der henvises til betænkningen s. 79.

I forhold til arbejdsgruppens lovudkast er der foretaget den ændring, at forældremyndigheden kan overføres til den ene af forældrene og dennes ægtefælle i forening.

I de administrative retningslinjer efter forslaget til § 28 vil det blive fastsat, at aftale om overførelse af forældremyndigheden ikke kan godkendes, før barnet er 3 måneder gammelt. Dette er en videreførelse af den gældende praksis, hvorefter der bør udvises tilbageholdenhed ved godkendelse af overførelse af forældremyndigheden over helt små børn.

Senere tvist om ændring af en godkendt aftale skal afgøres efter forslaget § 17. Afgørelsen skal således træffes af retten og ikke som efter den gældende lovs § 30 af statsamtet.

Til § 14

Bestemmelsen omhandler den ugifte faders mulighed for at få forældremyndigheden over sit barn mod moderens protest.

Efter den gældende myndighedslovs § 28, stk. 2, kan forældremyndigheden over et barn uden for ægteskab ved dom tillægges faderen, såfremt det findes påkrævet under særligt hensyn til barnets tarv. Ved afgørelsen skal navnlig lægges vægt på faderens hidtidige forbindelse med barnet.

Arbejdsgruppen har i betænkningen s. 82-83 redegjort for bestemmelsens formål, tilblivelse og anvendelse og på denne baggrund overvejet muligheden for at styrke den ugifte faders retsstilling. Arbejdsgruppen kom til den opfattelse, at det nu gældende kriterium i myndighedslovens § 28, stk. 2, bør lempes. Arbejdsgruppen foreslog herefter i udkastets § 14, at en ugift fader i tilfælde, hvor der ikke er indgået aftale om fælles forældremyndighed, kan få forældremyndigheden overført til sig alene, hvis dette er bedst for barnet. Ved afgørelsen tages hensyn til faderens hidtidige forbindelse med barnet. Arbejdsgruppen anførte i betænkningen s. 84-85, at det i almindelighed vil være en forudsætning for overførelse, at faderen gennem længere tid har boet sammen med barnet eller på anden måde har haft nær og hyppig kontakt med det. Det understreges endvidere, at moderen som hovedregel vil bevare forældremyndigheden alene, hvis forældrene er lige egnede til at have forældremyndigheden, og at faderen skal sandsynliggøre, at en overførelse af forældremyndigheden til ham alene vil være bedst for barnet.

I de almindelige bemærkninger pkt. 5 c er der redegjort for, at præsidenten for vestre landsret og Advokatrådet har været kritiske over for den foreslåede formulering af lovtæksten. Det er endvidere anført, at justitsministeriet bl. a. på denne baggrund har foreslået en anden formulering af bestemmelsen. I § 14 foreslås, at det skal være en betingelse for overførelse af forældremyndigheden til faderen alene, at ændringen er bedst for barnet. Ved afgørelsen tages hensyn til faderens hidtidige forbindelse med barnet. Efter justitsministeriets opfattelse gives der herved udtryk for, at forældrene under en sag om overførelse af forældremyndigheden ikke er ligestillede, men at moderen har en fortrinsret. Moderen har hidtil haft forældremyndigheden alene, og der skal derfor være forhold, der taler for at overføre forældremyndigheden fra moderen til faderen. Det er faderen, der har bevisbyrden for, at ændringen er bedst for barnet. Selv om forældrene således ikke er helt ligestillede, medfører den foreslåede bestemmelse i højere grad end den gældende regel i myndighedslovens § 28,

stk. 2, at det bliver hensynet til barnet, der bliver afgørende for, hvem af forældrene der skal have forældremyndigheden.

Ifølge forslaget § 18 er der mulighed for at træffe midlertidig bestemmelse om forældremyndigheden under en sag efter § 14. Denne mulighed består ikke efter gældende ret.

Bestemmelsen i den gældende myndighedslovs § 28, stk. 3, om overførelse af forældremyndigheden til faderen i tilfælde, hvor moderen har givet samtykke til, at barnet adopteres af andre, er udeladt som overflødig. Der henvises til betænkningen s. 86.

Til § 15

Denne paragraf handler om, hvem der har eller skal have forældremyndigheden, hvis en eller begge forældremyndighedsindehavere dør. Reglen skal gælde både for gifte og ugifte forældre. Bestemmelsen svarer med mindre ændringer til udkastet til § 15. Der henvises til betænkningen s. 86-100.

Forslaget til § 15 indebærer, at der altid skal udpeges en ny indehaver af forældremyndigheden, hvis et dødsfald medfører, at et barn er uden en sådan. Den, der får tillagt forældremyndigheden, bliver efter forlagets § 29, stk. 1, tillige værge for barnet.

Efter forslaget *stk. 1, 1. pkt.*, forbliver forældremyndigheden hos den efterlevende af forældrene, hvis den ene af forældrene dør, og de har haft fælles forældremyndighed. Dette svarer til gældende ret for gifte forældre. Boede barnet imidlertid ikke hos den efterlevende ved dødsfaldet, kan en anden i disse tilfælde anmode om at få tillagt forældremyndigheden med den virkning, at der skal træffes afgørelse om, hvem forældremyndigheden skal tilfalde, jfr. *stk. 1, 2. pkt.* Efter *stk. 1, 3. pkt.*, kan anmodningen fra andre end den efterlevende kun imødekommes, hvis hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler imod, at forældremyndigheden forbliver hos den efterlevende.

Bevirker et dødsfald, at ingen har forældremyndigheden over et barn, enten fordi den efterlevende af forældrene er uden del i forældremyndigheden, eller fordi ingen af forældrene lever, bestemmes under hensyn til, hvad der er bedst for barnet, hvem der skal have forældremyndigheden, jfr. *stk. 2.* Anmoder den efterlevende af forældrene om forældremyndigheden, imødekommes anmodningen, medmindre hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler imod det.

Der har ikke i de udtalelser, justitsministeriet har indhentet om betænkningen, været indvending-

ger mod den kompetencefordeling mellem statsamtterne og retterne, som arbejdsgruppen har foreslået i *stk. 4 og 5.* Det er herefter statsamtet, der i alle tilfælde træffer afgørelsen om, hvem forældremyndigheden skal tilfalde. Er en eller flere af ansøgerne utilfredse med statsamtets afgørelse, kan afgørelsen indbringes for retten under en sag mod den, statsamtet har tillagt forældremyndigheden. Retten skal træffe en ny realitetsafgørelse i sagen efter reglerne i *stk. 1-3.* Statsamtets afgørelse skal ikke forinden kunne påklages til familieretsdirektoratet.

Den danske Dommerforening har i sin udtalelse over betænkningen anført, at der findes at være et behov for at kunne dispensere fra 4 ugers fristen for indbringelse af statsamtets afgørelse for retten. Der kan være tilfælde, hvor det er undskyldeligt, at en sag ikke indbringes for retten inden for fristen. Arbejdsgruppen havde ikke fundet det nødvendigt at give regler om dispensationsadgang. Bliver fristen overskredet, må retten i princippet behandle sagen efter reglen i § 17 om ændring af afgørelser.

Ankefristen i sager om ægteskab og forældremyndighed er på 8 uger, jfr. retsplejelovens § 454, stk. 1. Efter justitsministeriets opfattelse vil man mest hensigtsmæssigt imødekomme den af Dommerforeningen rejste indvending ved at fastsætte fristen for indbringelse af statsamtets afgørelse for retten i overensstemmelse med den almindelige ankefrist i ægteskabs- og forældremyndighedssager. Der foreslås derfor i *stk. 5* en frist på 8 uger for indbringelse fra det tidspunkt, hvor afgørelsen er meddelt den pågældende.

Til § 16

Denne bestemmelse omhandler adgangen for indehavere af forældremyndigheden til at tilkendegive, hvem der efter deres død bør have tillagt forældremyndigheden. Bestemmelsen er med en redaktionel ændring i overensstemmelse med udkastets § 16. Der henvises til betænkningen s. 100-102.

Bestemmelsen svarer med mindre ændringer til den gældende myndighedslovs § 14, hvorefter forældre har mulighed for at tilkendegive, hvem der efter deres død skal være værge for et mindreårigt barn, over hvilket de har forældremyndigheden. Forældrenes tilkendegivelse følges, medmindre hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler derimod. Tilkendegivelser er fortsat kun vejledende for myndighedernes afgørelse. Det er i forslaget præciseret, at den efterlevendes fortrinsstilling efter forslaget § 15 ikke kan tilsidesættes ved en

modsat tilkendegivelse. Desuden er bestemmelsens ordlyd ændret i forhold til den gældende myndighedslovs § 14 fra at vedrøre, hvem der skal værges for barnet, til at angå, hvem der skal have tillagt forældremyndigheden, ligesom det foreslås, at det ikke blot er forældre, der tillige er indehavere af forældremyndigheden, der kan oprette tilkendegivelse, men alle indehavere af forældremyndigheden, uanset om de er forældre eller ej. Tilkendegivelser kan fortsat oprettes i et dokument, der underskrives eller vedstås over for notaren. Herved opnås, at tilkendegivelsen noteres i centralregistret for testamenter.

Tillægger statsamtet under en sag efter § 15 ikke forældremyndigheden til den, som indehaveren af forældremyndigheden har peget på i en tilkendegivelse, kan den pågældende indbringe statsamtets afgørelse for retten efter § 15, stk. 5.

Til § 17

§ 17 handler om, hvorledes aftale og afgørelse om forældremyndigheden senere kan ændres i tilfælde af uenighed. Paragraffen er med en redaktionel ændring i overensstemmelse med udkastets § 17. Der henvises til betænkningen s. 103-107. I gældende ret findes der bestemmelser om ændring af forældremyndighedsaftaler og -afgørelser i ægteskabslovens § 48 og i myndighedslovens § 28, stk. 2, § 30, stk. 1, 3. pkt., og § 32, stk. 2.

I stk. 1 foreslås, at i tilfælde, hvor forældremyndigheden ved aftale eller dom er tillagt en af forældrene alene, kan retten overføre forældremyndigheden til den anden, hvis det er påkrævet under hensyn til, hvad der er bedst for barnet, navnlig på grund af væsentligt ændrede forhold.

Efter de gældende betingelser i ægteskabslovens § 48 og myndighedslovens § 32, stk. 2, skal der dels foreligge »væsentligt forandrede forhold«, og det skal dels være »påkrævet« af hensyn til børnenes tarv for at ændre en forældremyndighedsafgørelse eller -aftale. Efter forslaget er de to betingelser i det væsentlige bibeholdt. Der er dog åbnet mulighed for i særlige undtagelsestilfælde at kunne ændre på den oprindelige beslutning, selv om forholdene stort set er uændrede, idet ordet »navnlig« er indføjet foran »på grund af væsentligt forandrede forhold«.

I folketingsbeslutningen, jfr. de almindelige bemærkninger pkt. 4, er der peget på, at der skal skabes hjemmel til, at forældremyndigheden, når dette må anses for bedst for barnet, kan overføres til den anden af forældrene, såfremt indehaveren af forældremyndigheden vedholdende modarbej-

der en rimelig samværsret. Ved den foreslåede formulering, der er i overensstemmelse med arbejdsgruppens udkast, vil det således være muligt at ændre en aftale eller afgørelse om forældremyndigheden, selv om forholdene stort set er uændrede siden beslutningen.

Efter justitsministeriets opfattelse vil det ikke være hensigtsmæssigt i selve lovteksten om ændring af forældremyndigheden særligt at fremhæve modarbejdelse af samværsretten som ændringsgrund frem for de utallige andre grunde, der i lige så høj grad kan give anledning til krav om ændring af forældremyndigheden. Det vil endvidere ikke være rimeligt at udelade ordet »påkrævet« som ændringskriterium alene i sager om ændring på grund af modarbejdelse af samværsret. Også i disse sager skal der foretages en samlet bedømmelse af barnets situation, hvori barnets behov for kontakt til begge forældre indgår som et – omend væsentligt – led i vurderingen af, om det er påkrævet at overføre forældremyndigheden.

Arbejdsgruppen har herudover i betænkningen s. 104-105 peget på, at der kan være andre tilfælde, hvor det er påkrævet af hensyn til, hvad der er bedst for barnet, at ændre den oprindelige forældremyndighedsbeslutning, også selv om der ikke er sket ændringer i forholdene. Det kan f. eks. være tilfældet, hvor forældrene har indgået en aftale om fordelingen af forældremyndigheden, der efter kort tids forløb viser sig at være forkert i forhold til barnet.

Sagens oprindelige parter vil være berettigede til at anlægge sag efter § 17. Det samme gælder andre, der ville kunne have krævet sig tillagt forældremyndigheden under den oprindelige sag.

Til § 18

Bestemmelsen omhandler muligheden for at få truffet midlertidig afgørelse om, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, når der verserer sag ved retten om forældremyndigheden. Paragraffen er i overensstemmelse med udkastets § 18. Der henvises til betænkningen s. 107-112.

I forhold til gældende ret foreslås den ændring, at området for de midlertidige afgørelser udvides til at omfatte alle tilfælde, hvor der verserer retssag om forældremyndigheden. Efter forslaget kan der således også nu træffes midlertidige afgørelser i ændringssager efter forslagets § 17 og i sager, hvor en ugift fader kræver forældremyndigheden efter forslagets § 14.

Kriteriet for rettens afgørelse foreslås ændret, således at afgørelsen skal træffes under hensyn til,

hvad der er bedst for barnet under sagen, jfr. 2. pkt. Herved understreges, at rettens afgørelse om, hvem forældremyndigheden midlertidig skal tilkomme, meget vel kan være forskellig fra den endelige afgørelse i sagen.

Arbejdsgruppen har i betænkningen s. 111–112 anført, at forslaget om, at der kan træffes midlertidige afgørelser under alle sager ved retten om forældremyndighed, bør medføre, at det sociale udvalgs adgang ifølge bistandsloven til i visse tilfælde at nægte forældremyndighedens indehaver at hjemtage barnet, bør ophæves.

Til § 19

Bestemmelsen muliggør midlertidig afgørelse i tilfælde, hvor der er risiko for, at den ene af forældrene vil flygte med barnet til udlandet. Bestemmelsen er med en redaktionel ændring i overensstemmelse med udkastets § 19, jfr. betænkningen s. 112–114.

Forslaget erstatter den gældende myndighedslovs § 24, stk. 3, 2. pkt., hvorefter der er hjemmel til, at statsamtet under en verserende retssag træffer bestemmelse om forældremyndigheden, hvis det på grund af særlige omstændigheder vil stride mod barnets tarv at afvente rettens afgørelse.

I forhold til den gældende formulering er det i selve lovtæksten præciseret, at bestemmelsen vedrører flugtsituationer. Det foreslås, at afgørelse skal kunne træffes, hvis der er risiko for, at en af forældrene vil bringe barnet ud af landet og derved foregribe en afgørelse af forældremyndigheden ved en dansk domstol. Endvidere foreslås reglen udvidet til at omfatte alle tilfælde, hvor forældrene har fælles forældremyndighed.

Afgørelsen gælder, indtil der foreligger en aftale, dom eller kendelse om forældremyndigheden, der kan fuldbyrdes. Afgørelsen bortfalder således, hvis der f.eks. træffes en midlertidig afgørelse efter § 22, jfr. § 18. Den bortfalder også, hvis en anlagt sag afvises eller hæves, eller hvis forældrene fortsætter eller genoptager samlivet, uanset om de er gift eller ej. Dette er begrundet i, at afgørelsen er midlertidig og alene skyldes den opståede konflikt om forældremyndigheden.

Til § 20

Bestemmelsen skaber hjemmel til, at statsamtet kan træffe midlertidig bestemmelse om forældremyndigheden under behandlingen af en sag om forældremyndigheden efter en indehavers død. Forslaget er i overensstemmelse med § 20 i ar-

bejdsgruppens udkast, jfr. betænkningen s. 114–115. Bestemmelsen, der er ny i forhold til den gældende myndighedslov, skyldes, at der i praksis har vist sig et behov for at få udpeget en midlertidig indehaver af forældremyndigheden ret kort tid efter en af forældrenes død. I hidtidig praksis har man måttet finde hjemmelen hertil i myndighedslovens § 58 om skifterettens beskikkelse af en såkaldt ad hoc værge.

Til § 21

Bestemmelsen omhandler bestemmelsesretten, når forældremyndighedens indehaver er midlertidigt forhindret. Forslaget er i overensstemmelse med arbejdsgruppens udkast til § 21. Der henvises til betænkningen s. 116–118. Den svarer med redaktionelle ændringer til den gældende myndighedslovs § 22, stk. 2, og § 31.

Den gældende myndighedslovs § 22, stk. 1, ophæves som overflødig. Bestemmelsen omhandler tilfælde, hvor den ene af forældrene midlertidigt er forhindret i at deltage i forældremyndighedens udøvelse som følge af fravær, sygdom eller af anden grund, og fastslår, at bestemmelsesretten da kan udøves af den anden, såfremt afgørelsen ikke uden ulempe kan udsættes. Dog må afgørelser af indgribende betydning for barnets fremtid kunne træffes, hvis barnets tarv utvivlsomt kræver det. Der henvises til betænkningen s. 116–117.

Til § 22

Bestemmelsen giver mulighed for at ændre midlertidige afgørelser efter §§ 18–21, således at der træffes en ny midlertidig afgørelse. Forslaget er i overensstemmelse med udkastets § 22, jfr. betænkningen s. 118–119. I forhold til gældende ret foreslås kriterierne for ændring af midlertidige afgørelser lempet. Midlertidige afgørelser træffes oftest på et spinklere grundlag end endelige afgørelser, hvorfor ændringsmulighederne bør være større. Det foreslås derfor, at disse afgørelser kan ændres, hvis det er bedst for barnet.

Til § 23

Bestemmelsen hjemler ret til samvær med barnet for den af forældrene, som ikke har forældremyndigheden. Forslaget er i overensstemmelse med arbejdsgruppens udkast til § 23, jfr. betænkningens s. 119–122.

Bestemmelsens formål er, at barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret. Forslaget adskiller sig fra gældende ret derved, at de særlige

betingelser for at tillægge fædre til børn uden for ægteskab ret til samvær ophæves. Efter forslaget har alle forældre, der ikke har del i forældremyndigheden, ret til samvær direkte efter loven. I tilfælde af fælles forældremyndighed er der ikke mulighed for, at den af forældrene, barnet ikke bor hos, kan få udfærdiget resolution om samvær.

Til § 24

Kan forældrene ikke blive enige om samværsretten, herunder dens omfang og udøvelse, kan statsamtet ifølge § 24 træffe de fornødne beslutninger. Forslaget er i overensstemmelse med § 24 i arbejdsgruppens lovudkast. Der henvises til betænkningen s. 123-130.

I *stk. 1*, der med sproglige ændringer er i overensstemmelse med den gældende myndighedslovs § 27, *stk. 3*, fastsættes, at statsamtet kan træffe afgørelse om omfanget og udøvelsen af samværsretten.

I folketingsbeslutningen, jfr. de almindelige bemærkninger pkt. 4, er det anført, at praksis for samværsret bør ændres, således at den kan udøves i et omfang, der i højere grad tilgodeser hensynet til at bevare barnets forbindelse med begge forældre. Kontaktens omfang bør i højere grad fastsættes efter et individuelt skøn. I de almindelige bemærkninger pkt. 5 d er der redegjort for den udvikling, der i de senere år har fundet sted i administrativ praksis henimod en udvidet og mere individuelt udformet samværsret. Det er således justitsministeriets indtryk, at samværsret som oftest nu fastsættes til hver anden eller hver tredje week-end, medmindre der er særlige omstændigheder, der taler mod et så hyppigt samvær. Justitsministeriet vil følge denne udvikling med henblik på at sikre, at samværsrettens omfang fastsættes efter et individuelt skøn og på en sådan måde, at barnet kan bevare den bedst mulige kontakt med begge forældre. Efter justitsministeriets opfattelse vil det på denne baggrund være mest hensigtsmæssigt, at der ikke lovfæstes nogen regel om, hvad samværsretten bør være i de normale tilfælde.

I medfør af *stk. 2* kan statsamtet afslå at fastsætte samværsret, hvis hensynet til, hvad der er bedst for barnet, eller andre vægtige grunde taler derfor. Ved afgørelsen tages navnlig hensyn til den pågældendes hidtidige forbindelse med barnet. Bestemmelsen vil f.eks. kunne anvendes i de tilfælde, hvor der efter loven er ret til samvær, men hvor kontakten mellem barnet og den anden af forældrene er så ringe, at en samværsret ikke vil være bedst for barnet.

Aftaler om samværsret, herunder dens omfang og udøvelse, har hidtil ikke været bindende for statsamtet, jfr. den gældende lovs § 32, *stk. 1*. Det foreslås i *stk. 2*, at sådanne aftaler skal tillægges større betydning, således at de kun kan ændres eller ophæves, hvis hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler derfor. Ved bedømmelsen af spørgsmålet om ændring af aftalen eller ordningen indgår som et vigtigt led, hvor længe ordningen har fungeret, jfr. kriteriet i *stk. 2*, 2. pkt., hvorefter der ved afgørelsen navnlig skal tages hensyn til den pågældendes hidtidige forbindelse med barnet. Forslaget er i overensstemmelse med den udvikling, der har fundet sted i administrativ praksis gennem de senere år, henimod at lægge vægt på, om samværsretten tidligere har fungeret i henhold til en aftale eller ordning mellem forældrene, jfr. de almindelige bemærkninger pkt. 5 d.

Justitsministeriet har overvejet at udelade sidekriteriet »eller andre vægtige grunde«, da hovedhensynet altid bør være, hvad der er bedst for barnet. Der er dog ikke stillet forslag herom, da der kan være grænsetilfælde, hvor det kan være vanskeligt at begrunde en ophævelse i hensynet til barnet. Der kan f.eks. være sager, hvor den samværsberettigede overtræder gentagne pålæg om overholdelse af vilkårene for samværsretten til gene for indehaveren af forældremyndigheden, men ikke nødvendigvis for barnet.

Til § 25

Bestemmelsen omhandler muligheden for at træffe midlertidig bestemmelse om samværsret. Forslaget er i overensstemmelse med udkastets § 25. Der henvises til betænkningen s. 131-134.

Efter gældende ret er der ikke mulighed for at udfærdige samværsresolution, så længe begge forældre har del i forældremyndigheden. Er samlivet mellem forældrene ophævet, kan den af forældrene, der ikke har barnet boende, være nødsaget til at anmode om en midlertidig afgørelse af forældremyndigheden for at få mulighed for samvær med sit barn. For at undgå dette foreslås, at statsamtet efter anmodning kan træffe en midlertidig bestemmelse om samværsret for en indehaver af forældremyndigheden under en sag ved retten eller statsamtet om forældremyndigheden. Afgørelsen træffes efter de almindelige regler i forslaget § 24 om samværsret.

Hovedområdet for bestemmelser om midlertidig samværsret vil være sager om opløsning af den fælles forældremyndighed i forbindelse med forældrenes samlivsophævelse, separation eller skilsmis-

se. Reglen vil imidlertid også kunne anvendes i forbindelse med andre sager om forældremyndigheden, f.eks. om overførelse af forældremyndigheden fra den ene af forældrene til den anden, jfr. forslagets § 14 og § 17.

Til § 26

Bestemmelsen omhandler større børns indflydelse på afgørelser om forældremyndighed og samværsret. I forhold til udkastets § 26 i arbejdsgruppens betænkning er der foretaget en ændring af lovtestens formulering. I betænkningssudkastet var det forestået, at barnets mening skal søges oplyst, før der træffes afgørelse i sag om forældremyndighed eller samværsret. I forslaget er dette ændret til, at der, før der træffes afgørelse i en sag om forældremyndighed eller samværsret, skal finde en samtale sted herom med et barn, der er fyldt 12 år. Samtalen kan dog undlades, hvis den må antages at være unødvendig eller til skade for barnet. Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 5 e og til betænkningen s. 134–136.

Til § 27

Der foreslås en lovfæstelse af den gældende praksis, hvorefter der er pligt til at indhente en erklæring fra den af forældrene, der er uden del i forældremyndigheden, inden der meddeles godkendelse af en aftale om forældremyndigheden efter forslagets § 13 eller træffes afgørelse om forældremyndigheden efter et dødsfald, jfr. forslagets § 15. Forslaget er i overensstemmelse med udkastets § 27, jfr. betænkningen s. 137–138.

Til § 28

Denne bestemmelse giver justitsministeren hjemmel til at fastsætte regler om statsamternes behandling af sager om forældremyndighed og samværsret. Forslaget er i overensstemmelse med udkastets § 28. Der henvises til betænkningen s. 138.

Til kapitel 3. Værger.

Til § 29

Bestemmelsen, der med redaktionelle ændringer er i overensstemmelse med betænkningssudkastets § 29, handler om, hvem der er værge for børn og unge under 18 år. Der henvises til betænkningen s. 138–141. Forslaget erstatter den gældende myndighedslovs §§ 6–8.

I *stk. 1, 1. pkt.*, koordineres reglerne om forældremyndighed og værgemål, idet det foreslås, at indehaveren af forældremyndigheden tillige er værge for børn og unge under 18 år.

I *stk. 1, 2. pkt.*, og *stk. 2* gives regler for de tilfælde, hvor forældremyndighed og værgemål ikke kan følges ad. Det gælder således for gifte under 18 år og i tilfælde, hvor en eller begge indehavere af forældremyndigheden er umyndig eller under lavværgemål, eller hvor værgemålet er frataget den pågældende. De foreslåede regler indebærer, at antallet af værgebeskikkelser for mindreårige reduceres til et minimum.

Til § 30

§ 30 foreskriver i overensstemmelse med den gældende myndighedslovs § 10, at der for umyndiggjorte beskikkes en værge. Forslaget svarer til udkastets § 30; jfr. betænkningen s. 142.

Til § 31

Bestemmelsen handler om, hvornår beskikkede værger kan afslå eller kræve sig fritaget for værgemål. Forslaget, der er i overensstemmelse med udkastets § 31, svarer til den gældende myndighedslovs § 15. Der henvises til betænkningen s. 142–143.

Til § 32

Forslaget er i overensstemmelse med § 32 i arbejdsgruppens udkast. Der henvises til betænkningen s. 143–144.

I *stk. 1* omhandles fratagelse af værgemål. Den svarer med redaktionelle ændringer til den gældende myndighedslovs § 16.

Stk. 2 om ophævelse af værgemål svarer til den gældende myndighedslovs § 12.

Til § 33

Bestemmelsen fastlægger kompetencen til at foretage værgebeskikkelse og fratage værgemål. Forslaget med redaktionelle ændringer er i overensstemmelse med udkastets § 33, jfr. betænkningen s. 144–146. Forslaget erstatter den gældende myndighedslovs § 17.

I *stk. 1* foreslås, at kompetencen til at beskikke værger overføres fra skifteretten til statsamtet. Dette er begrundet i, at skifteretternes opgave som tilsynsmyndighed vedrørende umyndige efterhånden er blevet stærkt begrænset, ligesom værgebeskikkelse falder uden for skifteretternes normale

arbejdsområder, idet der er tale om en administrativ opgave.

I *stk. 2* foreslås som undtagelse fra hovedreglen i *stk. 1*, at den første værgebeskikkelse i umiddelbar tilslutning til en umyndiggørelse foretages af den byret, der afsiger umyndiggørelsesdommen. Dette er begrundet i, at byretten under behandlingen af umyndiggørelsessagen i langt de fleste tilfælde vil få tilvejebragt fornødent grundlag for afgørelsen af værgebeskikkelsen. Beskikkelsen bliver en juridisk afgørelse. Der henvises til bemærkningerne til § 464 i retsplejelovforslaget.

I *stk. 3* foreskrives, at den umyndiges eget ønske om værge skal tages med i betragtning. Forslaget er i overensstemmelse med cirkulære nr. 195 af 25. september 1922 om værgebeskikkelse. Dog er aldersgrænsen for mindreårige nedsat til 12 år i overensstemmelse med princippet i forslaget § 26. Ordlyden af bestemmelsen er ændret i forhold til den af arbejdsgruppen foreslåede formulering, således at bestemmelsen kommer til at svare til forslaget § 26.

Den kompetence til at beskikke værge, som i anden lovgivning særligt er tillagt retten, berøres ikke af forslaget til § 33. Det gælder f.eks. kompetencen til at beskikke værge for et barn i sager om adoption uden samtykke, jfr. retsplejelovens § 475 c, *stk. 3*.

Til § 1, nr. 2-4

Ændringerne, der er i overensstemmelse med arbejdsgruppens udkast til § 1, nr. 2-4, er en konsekvens af den ændrede nummerering af værgemålsparagrafferne. Der henvises til betænkningen s. 146-147.

Til § 2

Den foreslåede ændring af § 46 i ægteskabsloven og ophævelsen af §§ 47, 48 og 57 er en følge af lovforslagets § 1, hvorefter reglerne om foræl-

dremyndighed i forbindelse med separation og skilsmisse overføres fra ægteskabsloven til myndighedsloven. Der henvises de almindelige bemærkninger pkt. 5 a.

Den gældende ægteskabslovs §§ 46 og 47 vedrører aftaler og afgørelser om forældremyndighed i forbindelse med separation og skilsmisse. Disse bestemmelser er med visse ændringer overført til myndighedslovens § 11, som affattet ved dette lovforslags § 1. Der henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse.

På samme måde er ægteskabslovens § 48 om ændring af forældremyndighedsaftaler og -afgørelser overført til myndighedslovens § 17, som affattet ved dette lovforslags § 1, og ægteskabslovens § 57 om midlertidige forældremyndighedsafgørelser til myndighedslovens § 18, som affattet ved dette lovforslags § 1. Der henvises til bemærkningerne til disse bestemmelser.

Til §§ 3-8

I § 3 foreslås, at loven træder i kraft den 1. januar 1986. Ikrafttrædelsestidspunktet er valgt således, at det er muligt at nå at foretage nødvendige lovændringer. Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 6.

§§ 4-8 indeholder forskellige overgangsbestemmelser. De er med redaktionelle ændringer i overensstemmelse med arbejdsgruppens udkast til §§ 3-7. Der henvises til betænkningen s. 147-150.

Til § 9

Bestemmelsen indeholder en sædvanlig hjemmel til at sætte ændringsloven i kraft for Færøerne og Grønland. Der henvises til betænkningen s. 150 og 152, hvor der er redegjort for de gældende regler for Færøerne og Grønland på myndighedslovens og ægteskabslovens område. Myndighedsalderen på Færøerne er dog ikke 20 år, men 18 år som her i landet.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

1. Myndighedsloven

§ 6. Børn og unge under 18 år er under forældremyndighed, medmindre de har indgået ægteskab.

§ 18. Mindreårige står under forældremyndighed, medmindre de har indgået ægteskab.

§ 7. Forældremyndighedens indehaver skal drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om dets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov.

Stk. 2. Forældrene kan anvende barnets indtægter til dets underhold i passende omfang og under hensyntagen til deres og barnets stilling.

§ 19. Forældremyndigheden medfører pligt til at sørge for barnets person og beføjelse til at træffe bestemmelse om dets personlige forhold.

§ 20. Forældrene er berettigede til at anvende barnets indtægter til dets underhold i passende omfang og under behørig hensyntagen til deres og barnets stilling og vilkår.

§ 8. Er forældrene gift med hinanden ved barnets fødsel, eller indgår de senere ægteskab, har de fælles forældremyndighed. Er forældrene separeret ved barnets fødsel, har moderen dog forældremyndigheden alene, medmindre samlivet mellem ægtefællerne genoptages.

Stk. 2. Er forældrene ikke gift med hinanden, har moderen forældremyndigheden alene.

§ 21. Forældremyndigheden over ægtebørn tilkommer forældrene i forening.

§ 28. Forældremyndigheden over børn uden for ægteskab tilkommer moderen.

---

§ 9. Forældre, der ikke er gift med hinanden eller er separerede, kan med statsamtets godkendelse aftale, at de skal have fælles forældremyndighed. Aftalen godkendes, medmindre den strider mod, hvad der er bedst for barnet.

Bestemmelsen er ny.

§ 10. Lever forældre, der har fælles forældremyndighed, ikke sammen, eller agter en af dem at ophæve samlivet, kan enhver af dem kræve, at den fælles forældremyndighed skal ophøre.

Stk. 2. Forældrene kan med statsamtets godkendelse aftale, hvem af dem der skal have forældremyndigheden alene. Aftalen godkendes, medmindre den strider mod, hvad der er bedst for barnet.

Stk. 3. Er forældrene uenige, eller nægtes godkendelse af deres aftale, afgør retten under særligt hensyn til, hvad der er bedst for barnet, hvem af forældrene der skal have forældremyndigheden alene.

§ 24. Er samlivet mellem forældrene ophævet, træffer overvrigheden, såfremt nogen af forældrene begærer det, afgørelsen om, hvem forældremyndigheden over børnene skal tilkomme. Er forældrene enige, træffes afgørelsen i overensstemmelse med deres ønsker, medmindre dette strider mod børnenes tarv. I sidstnævnte tilfælde, eller hvis forældrene ikke er enige, afgøres spørgsmålet efter, hvad der findes rimeligt under særligt hensyn til børnenes tarv.

---

§ 11. Ved separation eller skilsmisse skal der tages stilling til, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, medmindre der tidligere er truffet aftale eller afgørelse herom.

Stk. 2. Forældrene kan med statsamtets eller rettens godkendelse aftale, at de fortsat skal have fælles forældremyndighed, eller at en af dem skal have forældremyndigheden alene. Aftalen godkendes, medmindre den strider mod, hvad der er bedst for barnet. Godkendelsen foretages af statsamtet, hvis separationen eller skilsmissen sker ved bevilning, og ellers af retten.

Stk. 3. Er forældrene uenige, eller nægtes godkendelse af deres aftale, afgør retten under særligt hensyn til, hvad der er bedst for barnet, hvem af forældrene der skal have forældremyndigheden alene.

§ 24. ---

Stk. 2. Ved separation eller skilsmisse træffes afgørelsen af retten efter reglerne i §§ 46-47 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning.

(Se ægteskabslovens §§ 46-47 nedenfor under pkt. 2)

§ 12. Er der truffet aftale eller afgørelse efter § 10 eller § 11 om, at en af forældrene skal have forældremyndigheden alene, genindtræder den fælles forældremyndighed, hvis gifte, herunder separerede, forældre genoptager eller fortsætter samlivet. Er forældrene ugifte eller fraskilte, får de ikke på ny fælles forældremyndighed, medmindre de indgår aftale herom efter § 9.

Bestemmelsen er ny.

§ 13. Forældremyndigheden kan ved aftale godkendt af statsamtet overføres til den af forældrene, der ikke har forældremyndigheden, eller til andre. Aftalen godkendes, medmindre den strider mod, hvad der er bedst for barnet. Forældremyndigheden kan tillægges et ægtepar i forening, herunder den ene af forældrene og dennes ægtefælle.

§ 30. Overførelse af forældremyndighed til andre end en offentlig myndighed eller en af de med offentlig anerkendelse virkende foreninger for børneforsorg kan kun ske med overvrighedens godkendelse, som alene må meddeles, når det må antages at være til bar-

nets tarv. Ydes der vederlag ved overførelsen af forældremyndigheden, bør overvrighedens godkendelse i reglen kun meddeles på betingelse af, at vederlaget helt eller delvis sikres anvendt til bedste for barnet. ---

§ 14. Har ugifte forældre ikke haft fælles forældremyndighed, jfr. § 8, stk. 2, kan retten overføre forældremyndigheden fra moderen til faderen alene, hvis ændringen er bedst for barnet. Ved afgørelsen tages hensyn til faderens hidtidige forbindelse med barnet.

§ 28. ---

Stk. 2. Forældremyndigheden over barnet kan ved dom tillægges faderen, såfremt det findes påkrævet under særligt hensyn til barnets tarv. Ved afgørelsen skal navnlig lægges vægt på faderens hidtidige forbindelse med barnet.

---

§ 15. Har forældrene fælles forældremyndighed, og dør den ene, forbliver forældremyndigheden hos den anden. Bor barnet ved dødsfaldet ikke hos den efterlevende, kan en anden i forbindelse med dødsfaldet anmode om at få tillagt forældremyndigheden. Anmodningen kan kun imødekommes, hvis hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler imod, at forældremyndigheden forbliver hos den efterlevende.

Stk. 2. Har en af forældrene forældremyndigheden alene, og dør denne, eller bevirker et dødsfald i øvrigt, at ingen har forældremyndigheden, bestemmes under hensyn til, hvad der er bedst for barnet, hvem der skal have forældremyndigheden. Anmoder den efterlevende af forældrene om forældremyndigheden, imødekommes anmodningen, medmindre hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler imod det.

Stk. 3. Forældremyndigheden kan tillægges et ægtepar i forening, herunder den efterlevende af forældrene og dennes ægtefælle.

Stk. 4. Afgørelser efter stk. 1-3 træffes af statsamtet og kan ikke indbringes for højere administrativ myndighed.

Stk. 5. Statsamtets afgørelse kan inden 8 uger efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende, indbringes for retten under en sag mod den, statsamtet har tillagt forældremyndigheden.

Bilag til f. t. l. vedr. myndighedsloven m.v.

§ 25. Dør en af forældrene, forbliver forældremyndigheden hos den anden alene.

Stk. 2. Er begge forældrene døde, tilkommer forældremyndigheden værgeren.

§ 26. Dør den af forældrene, som efter § 24 har fået forældremyndigheden, bliver denne af overøvrigheden på begæring at tillægge den efterlevende, medmindre hensynet til barnets tarv tilsiger andet.

§ 28. ---

Stk. 4. Dør den af forældrene, der har forældremyndigheden, tillægger overøvrigheden efter anmodning den efterlevende forældremyndigheden, medmindre hensynet til barnets tarv tilsiger andet.

§ 30. ---

Stk. 2. Dør den, til hvem forældremyndigheden er overført, træffer overøvrigheden bestemmelse om, hvem den skal tilfalde.

§ 16. Indehavere af forældremyndigheden kan tilkendegive, hvem der efter deres død bør have tillagt forældremyndigheden. Tilkendegivelsen følges, medmindre hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler derimod. Den efterlevendes fortrinsstilling efter § 15 gælder dog uanset en modsat tilkendegivelse.

§ 14. Har forældrene bestemt, hvem der efter deres død skal være værge for et mindreårigt barn, over hvilket de havde forældremyndigheden, beskikkes den udpegede, medmindre barnets tarv tilsiger andet.

§ 17. Er forældremyndigheden ved aftale eller dom tillagt en af forældrene alene, kan retten overføre forældremyndigheden til den anden, hvis det er påkrævet under hensyn til, hvad der er bedst for barnet, navnlig på grund af væsentligt forandrede forhold.

Stk. 2. Stk. 1 gælder også, hvis faderen ikke har fået medhold under en sag efter § 14.

Stk. 3. Aftale efter § 13 eller afgørelse efter § 15 kan ændres af retten efter samme betingelser som nævnt i stk. 1.

§ 30. --- Aftale om overførelse af forældremyndighed kan senere tilsidesættes af overøvrigheden, når afgørende omstændigheder, særlig hensynet til barnets tarv, kræver det.

---

§ 32. ---

Stk. 2. Afgørelser i henhold til dette kapitel kan ændres af overøvrigheden, såfremt det på grund af væsentligt forandrede forhold findes påkrævet af hensyn til børnenes tarv. Dog sker ændring af afgørelser efter § 28, stk. 2, ved dom.

(Se tillige ægteskabslovens § 48 nedenfor under pkt. 2)

§ 18. Er der anlagt retssag om forældremyndigheden, kan retten efter anmodning ved kendelse bestemme, hvem forældremyndigheden midlertidigt skal tilkomme. Afgørelsen træffes under hensyn til, hvad der er bedst for barnet under sagen. Afgørelsen gælder, indtil der foreligger en dom, der kan fuldbyrdes, og bortfalder, hvis sagen hæves eller afvises.

(Se ægteskabslovens § 57 nedenfor under pkt. 2)

§ 19. Har forældrene fælles forældremyndighed, og er der risiko for, at den ene af dem vil bringe barnet ud af landet og derved foregribe en afgørelse om forældremyndigheden, kan justitsministeren eller den, der bemyndiges hertil, midlertidigt tillægge den anden af forældrene forældremyndigheden alene.

§ 24. ---

Stk. 3. Når der er anlagt sag til opnåelse af separation eller skilsmisse, kan en midlertidig afgørelse træffes af retten efter reglerne i § 57 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning. Hvis det på grund af særlige omstændigheder ville stride mod børnenes tarv at afvente rettens afgørelse efter disse regler, kan afgørelse dog træffes af overøvrigheden efter reglerne i stk. 1.

§ 20. Under en sag ved statsamtet om forældremyndighed efter en indehavers død, jfr. § 15, kan statsamtet bestemme, hvem forældremyndigheden midlertidigt skal tilkomme. Afgørelsen gælder, indtil der foreligger en afgørelse om forældremyndigheden, der kan fuldbyrdes.

Bestemmelsen er ny.

§ 21. Er indehaveren eller begge indehavere af forældremyndigheden forhindret i at træffe bestemmelse om barnets personlige forhold, kan statsamtet afgøre, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, så længe forhindringen varer.

§ 22. ---

Stk. 2. Er den ene af forældrene i længere tid forhindret i at deltage i forældremyndighedens udøvelse, kan overøvrigheden bestemme, at forældremyndigheden indtil videre skal tilkomme den anden alene.

§ 31. Såfremt indehaveren af forældremyndigheden ved fraværelse, sygdom eller af anden grund er forhindret i at udøve denne, kan overøvrigheden, når den anser det for påkrævet, bestemme, hvem der skal udøve forældremyndigheden, så længe tilstanden varer.

§ 22. Midlertidig afgørelse efter §§ 18-21 kan ændres, hvis det er bedst for barnet. Er retssag anlagt, træffes afgørelsen af retten.

§ 32. ---

Stk. 2. Afgørelser i henhold til dette kapitel kan ændres af overøvrigheden, såfremt det på grund af væsentligt forandrede forhold findes påkrævet af hensyn til børnenes tarv. ---

(Se tillige ægteskabslovens § 57, stk. 1, 3. pkt., nedenfor under pkt. 2)

§ 23. Barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at den, der ikke har del i forældremyndigheden, har ret til samvær med barnet.

§ 27. Den af forældrene, som ikke har forældremyndigheden over barnet, har ret til personligt samkvem med barnet.

Stk. 2. Faderen til et barn uden for ægteskab har dog kun ret til personligt samkvem med barnet, såfremt overøvrigheden finder, at det er foreneligt med barnets tarv, og at særlige omstændigheder, herunder navnlig faderens hidtidige forbindelse med barnet, taler derfor.

---

§ 24. Statsamtet træffer efter anmodning afgørelse om omfanget og udøvelsen af samværsretten og kan fastsætte de nødvendige bestemmelser i forbindelse hermed.

Stk. 2. Statsamtet kan afslå at fastsætte samværsret og kan ændre eller ophæve en afgørelse eller aftale om samværsret, hvis hensynet til, hvad der er bedst for barnet, eller andre vægtige grunde taler derfor. Ved afgørelsen tages navnlig hensyn til den pågældendes hidtidige forbindelse med barnet.

§ 27. ---

Stk. 3. Overøvrigheden træffer efter begæring bestemmelse om omfanget og udøvelsen af samkvæmsret efter stk. 1-2 og kan ophæve samkvæmsretten, såfremt hensynet til barnets tarv eller andre vægtige grunde taler derfor.

§ 32. Ved de afgørelser, der er nævnt i §§ 24, 26, 27 og 28, er overøvrigheden ikke bundet af mulige aftaler mellem forældrene.

Stk. 2. Afgørelser i henhold til dette kapitel kan ændres af overøvrigheden, såfremt det på grund af væsentligt forandrede forhold findes påkrævet af hensyn til børnenes tarv. ---

§ 25. Behandles en sag om forældremyndighed ved retten eller statsamtet, træffer statsamtet efter anmodning afgørelse om midlertidig samværsret under sagen for en indehaver af forældremyndigheden efter reglerne i § 24. Afgørelsen gælder, indtil der foreligger en afgørelse eller aftale om forældremyndigheden, der kan fuldbyrdes.

Bestemmelsen er ny.

§ 26. Er et barn fyldt 12 år, skal der, før der træffes afgørelse i en sag om forældremyndighed eller samværsret, finde en samtale sted med barnet herom. Samtalen kan dog undlades, hvis den må antages at være unødvendig eller til skade for barnet.

Bestemmelsen er ny.

§ 27. Statsamtet skal indhente erklæring fra den af forældrene, der ikke har del i forældremyndigheden, inden der træffes afgørelse efter § 13 eller § 15, stk. 2, medmindre dette kan være til væsentlig skade for barnet eller medføre uforholdsmæssig forsinkelse af sagen.

Bestemmelsen er ny.

§ 28. Justitsministeren kan fastsætte regler om statsamternes behandling af sager efter dette kapitel.

Bestemmelsen er ny.

§ 29. For børn og unge under 18 år er indehaveren af forældremyndigheden væрге. For gifte under 18 år er den hidtidige indehaver af forældremyndigheden væрге. Har forældrene fælles forældremyndighed, er de begge værger.

Stk. 2. Er der fælles forældremyndighed, og er den ene af indehaverne umyndig eller under lavværgemål, eller er værgemålet frataget denne, jfr. § 32, er den anden væрге alene.

Stk. 3. Indtræder en af de i stk. 2 nævnte omstændigheder for en, der har forældremyndigheden alene, eller for begge indehavere, beskikkes en væрге.

Stk. 4. Forældremyndighedens indehaver er væрге uden beskikkelse.

§ 6. For mindreårigt ægtebarn er forældrene i forening født væрге. Dersom den ene af forældrene dør eller i henhold til § 12 ikke kan være væрге eller bliver frataget værgemålet, er den anden alene født væрге.

Stk. 2. Er forældremyndigheden tillagt den ene af forældrene, er denne alene født væрге.

Stk. 3. Efter forældremyndighedens ophør kan det i tilfælde af forældrenes ophævelse af samlivet, deres separation eller skilsmisse bestemmes, at den ene af dem indtil videre skal være væрге alene. Det samme gælder, når en af forældrene ved fraværelse, sygdom eller af anden grund af forhindret i at deltage i værgemålets udøvelse. Sådant bestemmelse bliver påny at ophæve, når de omstændigheder, der begrundede afgørelsen, ikke lænere foreligger.

§ 7. For mindreårigt barn uden for ægteskab er moderen født væрге. Er forældremyndigheden tillagt faderen, er han født væрге.

§ 8. For mindreårigt adoptivbarn er adoptanten født væрге. Med hensyn til barn, der er adopteret af ægtefæller, såvel som mandens af hustruen adopterede ægtebarn og hustruens af manden adopterede barn gælder samme regler som om ægtefællers fællesbarn.

§ 9. Født væрге er pligtig at udøve værgemålet og overtager dette uden beskikkelse.

§ 10. For mindreårige, der ikke har nogen født væрге, — — — beskikkes en væрге.

§ 12. Værgemål kan ikke udøves af den, der selv er umyndig eller står under lavværgemål.

§ 30. For umyndiggjorte beskikkes en væрге.

§ 10. For — — — umyndiggjorte beskikkes der en væрге.

§ 31. Den, der på grund af sygdom, alder eller anden særlig grund kun med betydelig vanskelighed kan udøve værgemål, kan afslå eller kræve sig fritaget for værgesbeskikkelse.

§ 15. Berettiget til at afslå beskikkelse som væрге er:

- 1) den, der er fyldt 60 år;
- 2) den, der på grund af sygdom eller legemlige mangler ikke uden betydelig vanskelighed kan udøve værgemålet;
- 3) den, hvem værgemålet på grund af offentlig stilling eller borgerligt ombud ville volde særligt besvær;
- 4) den, der allerede har to værgemål for andre end egne børn eller adoptivbørn;
- 5) den, der på grund af værgemålet ville nødsages til i væsentlig grad at tilsidesætte sine egne anliggender.

Stk. 2. En beskikket væрге kan begære sig fritaget for værgemålet, når han kommer i noget af de under nr. 1-3 og 5 omhandlede tilfælde.

§ 32. Værgemålet fratages værgen, hvis denne misbruger sin stilling eller i øvrigt viser sig uegnet til hvervet.

Stk. 2. Værgemålet ophører, hvis værgen bliver umyndiggjort eller sat under lavværgemål.

§ 12. Værgemål kan ikke udøves af den, der selv er umyndig eller står under lavværgemål.

§ 16. Misbruger en væрге sin stilling, bliver han uvederhæftig, eller viser han sig i øvrigt uegnet til værgemålet, skal dette fratages ham.

§ 33. Værger beskikkes, og værgemål fratages af statsamtet.

Stk. 2. I forbindelse med en umyndiggørelsesdom foretages værgebeskikkelsen af den ret, der afsiger dommen.

Stk. 3. Skal værge beskikkes for en umyndiggjort eller for en mindreårig, der er fyldt 12 år, skal der finde en samtale sted herom med den pågældende, før afgørelsen træffes. Samtalen kan dog undlades, hvis den må antages at være unødvendig eller til skade for den pågældende.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte regler for statsamternes værgebeskikkelser m.v.

§ 17. Værger beskikkes af skifteretten.

Stk. 2. Værgebeskikkelsen foregår på det sted, hvor den umyndige bor eller i mangel af bopæl opholder sig. I særlige tilfælde kan justitsministeren dog bestemme, at værgebeskikkelsen finder sted andetsteds.

Stk. 3. Bestemmelse om fratagelse af værgemål samt om, at værgemål for mindreårigt ægtebarn skal tilkomme den ene af forældrene, og om ophævelse af sådan bestemmelse træffes af skifteretten på det sted, hvor værgemålstilsynet føres.

2. Ægteskabsloven

1. § 46 affattes således:

»§ 46. Om forældremyndigheden over børnene i forbindelse med separation eller skilsmisse gælder myndighedslovens regler.«

§ 46. I forbindelse med separation eller

skilsmisse træffes der bestemmelse om, hvem forældremyndigheden over børnene skal tilkomme.

2. §§ 47, 48 og 57 ophæves.

§ 47. Er forældrene enige om, hvem forældremyndigheden skal tilkomme, træffes afgørelsen af retten i overensstemmelse med deres ønsker, medmindre dette strider mod børnenes tarv. I sidstnævnte tilfælde, eller hvis forældrene ikke er enige, afgøres spørgsmålet af retten efter, hvad der findes rimeligt under særligt hensyn til børnenes tarv.

§ 48. Aftale eller afgørelse om forældremyndighed kan ændres ved dom, såfremt det på grund af væsentligt forandrede forhold findes påkrævet af hensyn til børnenes tarv.

§ 57. Hvis der er anlagt sag til opnåelse af separation eller skilsmisse, kan retten efter begæring træffe midlertidig bestemmelse om, hvem forældremyndigheden over børnene skal tilkomme. Reglerne i § 47 finder tilsvarende anvendelse. Retten kan ændre sådanne bestemmelser samt beslutninger truffet efter myndighedslovens § 24, stk. 1, såfremt væsentligt forandrede forhold kræver det. Rettens afgørelse træffes ved kendelse.

Stk. 2. Tages påstanden om separation eller skilsmisse ikke til følge, eller bliver sagen afvist eller hævet, bortfalder en bestemmelse, der er truffet efter stk. 1, medmindre samlivet mellem ægtefællerne er ophævet. Bestemmelsen har i så fald samme virkning som bestemmelser truffet efter myndighedslovens § 24, stk. 1.